SERAFI PITARRA

L'Hostal de la Farigola

Comedia en tres actes

Soler

Preu: 2 pessetes.

L'HOSTAL DE LA FARIGOLA

L'Hostal de la Farigola

COMEDÍA EN TRES ACTES

ORIGINAL DE

FREDERICH SOLER HUBERT
(SERAFÍ PITARRA)

Estrenada en lo Teatre Catalá (Romea) l'any 1878

BARCELONA
IMPREMPTA DE SALVADOR BONAVÍA
PLASSA DEL PÍ, 5.
1912

PERSONATGES

Cassilda

Ignasi

Tofol

Lo marqués

Peret

Quareta

Piula

El Sargent Villamil

D. Pau

Tonet

Sancti de guixi

Home

Un esmolet y firaires.

L'escena en un hostal d'una vila de Catalunya durant lo regnat de Carlos IV

ACTE PRIMER

Lo teatro representa'l patí d'un hostal. A l'esquerra del espectador, una galería a la que's puja per una escala, qual barana, com la del terradet, es de mohons formant triangùls, y te damunt, ollas, gibrells y testos ab clavellinas, aufàbregas y balsams. Al fons una tapia o paret de barri ab portal gran al mitj pe'l qual se veu lo carrer. Una taula y cadiras sota una parra; del eucanyissat d'aquesta, penja un fanal de quatre brochs, que a son temps tindrà d'encendrers. Arrambats a las parets, pedrís de pedra pera seurer. A dalt de la galería, cuartos numerats. A la dreta del espectador, l'edifici ab porta y finestras, ahont se suposa que hi ha lo menjador: a la esquerra, portas que donen a la cuyna, estable, etc., etc. Trastos propis. En un recó una escala de ma que a son temps deu servir, tenint que ser forsosament prou llarga per arribar a una finestra ab cortina blanca que hi ha al edifici de l'esquerra. En ocasións en que no's destorbi el diàlech, se notarà moviment d'entrants y sortints, pagesos, frares, etc. etc., que's fican als quartos o pujan las escalas, com també crits de carreters y soroll de matxos y cascabells a dins de l'estable.

L acció's comensa a las once del dematí de la vigilia de la festa major del poble.

ESCENA PRIMERA

TOFOL y PIULA

TOFOL ¡Vaya, vaya! ¿Es dir, donchs, Piula,
qu'aneu a Castelltersol?

PIULA Bè hi vaig: com que vè la festa
y jo hi tinch de fer los fochs.

TOFOL Vejàm donchs, si sabeu lluhirvos
y logreu fervos un nom.

PIULA. No tingueu por; tinch receptas
d'aquell polvorista bò
que quan Lluis Setze de Fransa
se va casà, ja fa molt,
ell se va pendrer l'encàrrech
de fer lo castell de fochs,
que, ja us dich jo que, si's veuhen,
quedarà aturdit tothom.
De primer faré unas rodas
que's calan y si si si...

TOFOL. (Bò
Ja tenim feyna tallada.)

PIULA. Després uns qüets voladors
que fan: xi xi xi...

TOFOL. (¡Tornahi!)

PIULA Y després aquells més nous
que fan: pi pi pi...

TOFOL. ¡Vaja!
¿Qu'us penseu que fentme'ls fochs
jo ja entendre'l qu'heu de dirme?

PIULA. Teníu rahó.

TOFOL. Y es clar, badoch;
m'heu vingut aqui dihentme
que'm voleu di un secret gros...

PIULA. Be; ja veureu, es qu'es cosa
qu'haviam d'estar ben sols.

TOFOL. Ja ho estàm.

PIULA. Vos, segons sembla
per motius que'm penso jo,
veig qu'estimeu a la noya
filla de l'Ignaci.

TOFOL. Molt.
Jo, en parlant de la pubilla
ja estich que'm torno mitj boig.
Lo seu tracte es tan bon tracte
que, si son pare algun cop
disputa, perque carrega
lo que d'hospedatje vol,
ella s'hi fica, ho arregla,
cobra encara mes pinyó
del que son pare volía
y se'n va content tothom.

PIULA. Si, si. vaja es una noya...

TOFOL. Noya, que per fe un favor
es capàs del sacrifici
que pogueu pensar més gros.
Mireu: jo, quan vinch, vench roba
Organdi, blanda, ilón .

PIULA. Be, si, etzétera.
TOFOL. Donchs, ella,
mireu si es ben gros favor
'l que'm fa sempre que pujo. .

ESCENA II

Dits, CASILDA *y* CRIADA. *Venen mudadas*

CASIL. Si, lilón, randa y de tot.
(A la porta.)
TOFOL. Ella ve; escolteula un rato
y veureu si aixn es graciós.
CASIL. Adéu siau. Molt bé: ara, Sila,
que vagi la cuyna avant
(Criada se'n va.)
TOFOL. Déu te guart.
CASIL. ¡Hola, marxant!
¿Y vos, Piula?
PIULA. 'L que s'estila.
En veyente a tu, un ardor
y un cremà'l cor, qu'un diría
que hi ha un castell, com lo día
darrer de festa major.
CASIL. ¡Marxant, qui tira floretas!...
TOFOL. Déixal està, es un babau,
No te l'escoltis, si't plau,
y digam... quantas pessetas
m'has fet guanyà ab la passada.
CASIL. Més que vos no'n desitjeu.
Avuy vos entornareu
ab la panera buydada.
TOFOL. ¿Ah, si? Esplícat: ¿què ha passat?
CASIL. M'he mudat, com vos m'heu dit
y, un cop llesta tot seguit
ab la Sila me'n hi anat,
duhent la mantellina ayrosa,
com se du la mantellina:
—¡Ay! — M'ha dit la Caterina: —
¡Aixó es mantellina hermosa!
—¿De debò us agrada? — Tant;
que'm diràs hont l'has comprada.
—Lo marxant me l'ha portada,
—Donchs que me'n porti'l marxant.
(Tòfol ha tret tinter de banya y apunta en una llibreta.)

TOFOL. «Una mantellina blanca
per la Caterina ».

CASIL. Aném,
y cap al firal baixèm
y passèm per ca la Manca.
Com que això ja fa per mi,
y per vos re'm dòna pena,
jo, remena que remena
perque lluhís lo faldellí,
quan la Rosalía'l veu
y'm diu: – ¿Noya, 'hont l'has comprat?
—Lo marxant me l'ha portat.
- Donchs, diràs que'm diga'l preu.

TOFOL. «Un faldellí de domàs
per la Rosalía »

CASIL. Aném
y cap al mercat baixèm
y faig jo ben xich lo pas.
M'aíxeco'l vestit així,
com ja's fa per las pujadas,
y'm veu las mitjas reixadas
la Layeta d'en Magí.
—¡Ay, quin reixat! ¡Quins ramells!
¿Me vols di hont las has compradas?
—Lo marxant las ha portadas
- Donchs, que'n porti tres parells.

TOFOL. «Tres parells per la Layeta »

PIULA ¡Si qu'es un enginy graciòs!

CASIL. An aixo, pensant en vos
hi arribat a la plasseta,
y al punt que m'he presentat,
com si la gent sigues boja...
—L'un – ¡Ay, quin ret de filoja!
- L'altre:—¡Quin mangot reixat!

TOFOL. «Ret, mangot...»

(Sempre apuntant.)

CASIL. L'altre: - Quin bò
que li fan los botonets!
—L'altre:—¡Ay, quins collarets!

TOFOL. «Collarets botonets. .»

CASIL. ¡Oh!
Si si, podeu apuntar
sens aturarvos ni mica,
collarets randa bonica,
musselina, jaconar,
pinta de conxa, mangots,
mitja de seda reixada
y sabata encivellada,

que, patrimonis y dots
de las noyas del voltant,
detràs de lli, llana y seda,
son per umplir de moneda
la butxaca del marxant.

TOFOL. Ta ta ta ta ta .

CASSIL. ¿Qué tal?

PIULA. ¡Ben dit, noya!

CASSIL. ¿Ho endevino?

TOFOL. Ni un repich de tamborino
quan hi ha ballada al firal,
ni'l fluviol, quan més refila
per festa major, joliu,
ni'l rossinyol, quan fa niu
per la arbreda de la vila,
ni la calàndria xarrant,
tenen veu més clara y fina
qu'aquesta maca fadrina
que fa la sort del marxant.

CASSIL. ¿La sort?

TOFOL. Y es clar, la riquesa
que la teva gracia'm dona
tu'm fas lo que a Barcelona
fan fer a la Jegantesa:
treus moda; y passejant maca
per tota la vila entera,
jo vaig buydant la panera
y vaig umplint la butxaca.
Ja veyeu com, fentme això,
si li tinch d'està agrahit.

CASSIL. Vaja, anem; torneu al llit
que sou plaga de debò.
Vaig a dins a desmudarme
y a tornarvosho al instant.

TOFOL. ¡Còm! ¿Tu torn'rès al marxant?
¿Y donchs, que vols insultarme?

CASSIL. ¿Què voleu dir?

TOFOL. Qu'això es teu
y ab un pago n'estàs llesta,
que lluhidtho tu cada festa
ja hi faig jo'l negoci meu

CASSIL. No vos replico, us conech
y se qu'us enfadaría.

TOFOL. ¿Replicar tu? ¡més caldría!

PIULA. No; ja'l pots creurer.

CASSIL. Y'l crech.
(¡Oh, quin gust! Ell m'hi veurà
y'm diu tothom qu'hi so guapa.)

Marxant... aquesta no escapa,
aquesta's recordarà
y, perque vejeu que'n mi,
com lo vostre'l meu cor val,
jo vos brodare ab torsal
una jupa de satí.

ESCENA III

Dits y PERET

PERET. *(Que al anarsen la detura.)*
Pubilleta
CASSIL. *(Sofocantse.)* ¡Ah! ¿Es vostè?
PERET. Si no fos demanar massa...
PIULA. (Observeu bé lo que passa.) *(A Tòfol.)*
TOFOL. (¿Qui es aquest?)
PIULA. (No digueu rè)
PERET. Si no fos per lo perill
de semblarli impertinent,
li demanaría, atent,
que, encare qu'es molt sensill,
se dignés de mi aceptar
aquest pom de vint clavells,
perque, després, ab un d'ells
la puga a dalt retratar.
CASSIL. Tanta mercè.. (Ni una grana
deu estar com jo d'encesa.)
PERET. ¿La esperaré?
CASSIL. En té promesa.
PERET. (Cada día més galana.) *(Sè'n va.)*

ESCENA IV

TOFOL, PIULA y CASSILDA

TOFOL. (Ay, ay, ay, ay.)
PIULA. (¿Ho habeu vist?)
CASSIL. Marxant, ¿heu vist quin ramell?
¿Ne voleu pendre un clavell?
TOFOL. ¿Y si ell se't posaba trist?
CASSIL. ¿Trist ab mi? ¡May de la vida!
Teniu, preneune un d'encès. .

ESCENA V

Dits y Tonet

Tonet. De part del senyor Marquès
que hi entris tot de seguida
Cassil. ¡Bo! No's pot tenir un goig
que no's tinga una tristesa
Piula. ¿Y això? ¿Que't dóna peresa?
Cassil. No m'agrada; està tan roig
y'm mira d'una manera...
Piula. (¿Sentiu?) *(Apart a Tòfol.)*
Cassil. Mira, Toni; ves.
digas qu'hi'niré desprès;
qu'ara he tret la cadernera
del balcó. . ¿m'entens?
Tonet. Ja, ja
Una escusa
Cassil. Angela.
Tonet. Bé. *(Se'n va.)*
Tofol. ¿Es dir que no?..
Cassil. ¡Ja hi'niré!
(Gracia a Déu qu'avuy se'n va.) *(Se'n va.)*

ESCENA VI

Tofol *y* Piula

Piula. ¿Ho habeu sentit?
Tofol. Y ho he vist
Piula. ¿Y donchs? ¿Qu'us hi heu encantat?
Tofol. Home... M'he quedat de pedra.
Piula. Donchs això es lo que parlar
vos volía, ans que la noya
tornés aqui del firal.
Tofol. ¿Es dir qu'aqui hi ha un misteri?
Piula. E! de quan l'assotaràn,
perque, si es lo que jo penso,
algú del jaco hi jeurà.
Tofol. Aneu dihent.
Piula. Jo reparaba
que la noya, dias ha,
no'm gastaba aquella broma
que sabeu li es natural.

Jo... quan veig las cosas foscas,
tot seguit vull claretat;
com que ja es lo meu ofici
lo fer fochs artificials

TOFOL. Si; això es molt cert.

PIULA Donchs barrino;
me vaig de tot informant,
y de seguida m'entero
dels que posan al hostal
Per un cantó, veig la noya
sempre al devant y al detràs
del jovenet ab l'escusa
de que ell la està retratant;
per altre cantó, reparo
qu'aquest vell y'l carcamal
van darrera la pubilla
enviantli joyas y rams;
per altre, observo que'l jove,
encare no sent baixar
lo Marquès y'l secretari,
se'n va corrents com un llamp;
y per altre part ahir vespre
assentats prop del brancal
d'aquest pou los dos fantasmas
de vellots enamorats,
contant que jo no sentía,
varen dir ben net y clar
que fora d'ells la pubilla,
encare que, per l'afany
lograr de tanta ventura,
tinguessen de dar plegat
son honor y la riquesa
y, si convé, 'ls títols reals

TOFOL. Com hi ha mon, m'he quedat com
qui veu un ase volar.

PIULA Veus aqui tot lo misteri
Jo com sempre hi apreciat
a la noya, y sentiría
que li passes algun dany
vaig pensar: digho a n'en Tòfol,
perque, ben considerat,
trobo que, d'aquest enredo
no'n pot sortir més que mal.

TOFOL. ¡Al contrari, home, al contrari!
¡Si m'heu deixat com somiant!
¡Ay, caratsus de xicota!
¡Mirèu qu'això es cosa gran!
Tothom qui un cop se la mira,

¡pataplum' ja està fletxat
Si jo crech que si venía
Sa Magestat al hostal,
se'ns en l'enduya de Reyna.

PIULA ¡Home!...

TOFOL Be, no; està clar,
ja sé qu'ella no ho sería
perque justament aviat
es festa major del poble
y ella té feyna al hostal,
y això de poder ser reyna
vol estar desocupat,
ja ho se; però es per dirvos
que té molt partit.

PIULA. ¡Ay, ay!
Si qu'a fè ho preneu d'un modo
que may ho hauría pensat.
¿Això no es un mal per ella?

TOFOL Al contrari: un bé tant gran,
que... mireu, vaig are al poble
a dú'l que li han demanat
a n'ella, la Caterina
la manca, y la de càn Jan.
quan ara ha fet la passada
per la plassa y pel firal,
y, si voleu ajudarme
y es cert que la voleu tant,
fem la pubilla Marquesa,
sense com vé ni com và.

PIULA. ¿Y ara?

TOFOL. Bé, deixeuho corre.

PIULA. No ho entench.

TOFOL. Ni tampoch cal

PIULA. ¡Marquesa, sent hostalera!

TOFOL Prou; ¿no hi ha el Marquès Cuinat?

PIULA. Però..

TOFOL. Si. home, si; una noya
es per un rey.

PIULA. ¡Bah, bah, bah!

TOFOL. Home, mireu; a Anglaterra,
ara per Corpus farà anys
que diu l'historia qu'hi había
una Caterina Ubach
que va arribar fins a Reyna

PIULA. Però li van tallà'l cap.

TOFOL. ¡Ah! Jo ab això no m'hi fico.
Jo'l que sé que va guardar
bens y cabras si li tallan

o no li tallan lo cap
a la filla del Ignasi,
ella es qui ho arreglarà,
jo'l que sé que vos aqui, ara,
ab lo que m'heu esplicat,
m'heu fet veure tantas cosas
molt mes enllà del meu nas,
que, ja us dich, d'aqui una estona,
sigueu aqui, y, en tornant,
fem la Cassilda Marquesa.

PIULA. Vaja, donchs: ¿formal?

TOFOL. Formal.
Mireu: ja prench la panera.

PIULA. Y jo vaig, en un instant,
a picar sofre per qüets
pel castell de Viladrau.
Veureu quin castell. ¡Pim pom!

TOFOL. Si, vaja, si; ja's veurà.

PIULA. Donchs, marxant, fins la vista.

TOFOL. Fins a la vista, tabal.

(Se'n van l'un per cada costat.)

ESCENA VII

IGNASI *y* TONET

IGNASI. ¡Ep! ¡Antonia, Pepa, Clara,
Mariagna! .. Vaja, endevant;
llestas, llestas; de seguida
Lo senyor Marqués se'n va
y ja sabeu qu'ell es home
que, si se'l serveix com cal,
sol donar bonas estrenas

TONET. Nostramo

IGNASI. ¿Què?

TONET. ¿Sou ja abaix?

IGNASI ¿Que't pensas que só tan calma
com tu, que veyent que hi ha
tanta gresca y tanta feyna
t'estàs com un encantat?
¡Hem d'obrir l'ull, papanatas!

TONET. ¡Oh! ¡Y que vos l'obriu en gran!

IGNASI. ¡Que si l'obro! El que a mi'm vinga
a passar per'qui la mà
ja pot dir qu'es home d'armas...
Y... ara qu'ho dich .. ja veuràs,

aprofitèm una estona
que sols ne podèm parlar,
y... digas: ¿Còm va la cosa?
Lo de la noya.

TONET ¡Oh! ¡Ja. ja!

IGNASI. ¡Oh! ¡ja, ja! Doncas contesta.

TONET. Per ara segueix avant

IGNASI Be, el Marquès vell festejantla,
y'l pintor donantli rams.
¿Tu bé me'ls vigilas sempre?

TONET. No'ls deixo sols un instant

IGNASI. ¡Ah! Si, per Déu, no fem cosas.
La estopa vora del flam
pot cremarse, y si això passa,
ja ho tenim tot a rodar.
Y ja ho sabs... ¿enténts? lo premi
de que jo logri'l meu plan
es que, lograt, l'hostal plego
y jo't regalo l'hostal.

TONET. En quan a la vigilancia
no'n tingueu por.

IGNASI. No'n tinch pas.
Jo se'l qu'a tu t'interessa
y això'm te prou descansat

TONET. Pero, bé: la vostra idea..
¿voleu dir qu'es natural?
¿Voleu dir que voldrà un noble?
No us entench.

IGNASI. Vina, babau:
vina, que vull esplicartho
perque vegis ben bé'l cas.
En aquest mon, mon de monas,
com ja diu ben bé un refràn;
aixís que'l que neix hi guayta,
ja s'ho troba tot pispat.
Valls, montanyas, fincas, casas,
diners, joyas... tot tot.

TONET. ¡Clar!

IGNASI. Tot té amo; tu qu'ho miras,
dius: ¿Donchs y ara còm ho faig?
Y al ultim, si tens caletre,
t'acut un pensament gran
—¿No ho van pispà aquets a altres?
Donchs jo a n'ells ho haig de pispar.

TONET. ¡Ay, carau, quinas ideyas! ..

IGNASI. Veuràs, donchs, que aixís pensant
y quan jo ja'm consumía
de tardà a ser rich tants anys,

reparo jo que la dona...
qu'al cel gosi etern descans,
me deixa aquí una pubilla
com un pom de lliris blanchs.
¡Carat, noy, quina xicota!

TONET. Si; es molt guapa.

IGNASI. Tan y tan
que, aixís que vaig repararho,
jo vaig dir: —Nasi, ja està;
quan la pubilla s'espigui
y tingui quinz'anys de Maig,
ja no't cal fe'ls ous ab trampa
ni donà per llebra gats;
y tal fet tal dit: lo día
qu'ella va cumplí'ls setz'anys,
aquest jove retratista
ne va quedar tan prendat,
que' ja't dich, Ton... deixaho corre;
el llubarro ja ha vist l'am,
y peix que veu l'am, lo pica;
ja pots dir que tens l'hostal.

TONET. Be; pero aquest jove, Nasi...

IGNASI. No se més; no puch parlar.
Tu'l qu'has de fé es vigilarlos,
y, sempre que vinga'l cas,
dir que tens l'asseguransa
de que la noya està ja
ab un hereu compromesa,
qu'es pagès de Viladrau,
y que jo, que soch molt serio
no la vull a un altre dar.

TONET. ¿Y això vos trobeu bon medi.

IGNASI. ¡Y no ho te de ser, babau!
¿Que si ho es, dius? ¿Donchs, que't pensas
tu que'l jove, enamorat
ho està aixís perque la noya
tot d'un cop li va agradar?
No, la noya va agradarli;
pero'l qu'a ne ell l'ha exaltat
ha sigut la gelosía
que jo per tots li he fet dar;
l'anà aixís, d'amagatotis.
lo no parlarli un instant
que tu no t'hi presentessis;
això es lo que l'ha engrescat.
Com que jo li he fet l'enteta
y ell no la pot veurer may,
ara està que fins per ella

s'arribaría a locar,
perque... lo que diu el ditxo:
Lo privat es desitjat.

ESCENA VIII

Mateixos y CUARETA

QUARE. Hostalé.
IGNASI. 'L senyor Quareta
Vés a la cuyna.
TONET. ¡Oh! ¡Ja, ja! *(Se'n va.)*
QUARE. Hostaler Nasi,—diu mi senyor
que d'arribarhi - feu lo favor,
qu'anen a veure com es qu'al llit
hi ha tantas moscas - y tant mosquit;
que vol trobarse, puig s'ha llevat,
lo xocolate - ja preparat;
que ab marcelina lo tingueu tret,
y cocas llargas, - y un got de llet;
que hi hagi figas, sense faltar,
de coll de damas, com sabeu ja;
que l'aigua fresca no hi falti aprop,
ni aquella ampolla del aixerop;
que las criadas li han de servir;
y no aquells mossos,—com van fé ahir;
que si son guapas—ne fa més cas,
y més si ensenyan—garrot de bras,
y, d'això fora - ja no vol rès
lo méu noble amo senyor Marquès.
IGNASI Senyor Quareta, - vaig tot seguit
a que son amo—siga servit,
perque may queixa—deu tení en rès
lo séu noble amo—senyor Marquès.
QUARE. Be n'haureu paga.
IGNASI Molt bé'm vindrà.
QUARE. Sou bastant trutxa.
IGNASI Mercè que'm fa.
QUARE. Hostaler sabi
IGNASI. Bon majordóm...
QUARE. Sou un gran home.
IGNASI. No més de nom.
QUARE Que rès nos falti
IGNASI Tot ho duré.
QUARE. Fins a la vista. *(Se'n va.)*
IGNASI. Passiobé. *(Se'n va.)*

ESCENA IX

TOFOL. *Aviat* CASSILDA

TOFOL. ¡Ja, ja, ja, ja, quins saludos!
CASSIL. Y això, Tòfol, ¿de que riheu?
TOFOL. Del majordóm y'l teu pare,
que, ab tan grans acataments,
no semblavan si no'ls cercols
que fa a n'al bosch lo boter
CASSIL. Ja ho podeu dir; y es que'l pare,
pel ditxós senyor Marquès,
crech que fins s'abaixaría
a besar lo trepitj séu.
TOFOL. Com tu, per besà'l d'un altre
que tu sabs y jo conech.
CASSIL. No entench lo que voleu dirme.
TOFOL. ¡Ah! ¿Es dir que no m'entens?
Doncas ja veuràs; parlemne;
jo he fet ja lo passeig méu
y he venut tota la roba
que tenía a n'el paner;
tinch de tornà a Barcelona
per anarne a buscar més,
y no vull sortir del poble
sens que sàpia clarament
qu'es l'enredo qu'aqui passa,
perquè son aquets clavells,
y com es que a mi m'ocultas
lo que jo a saber tinch dret.
CASSIL. Però si jo rè us oculto.
TOFOL. Be; ¿aixís pagas l'amor méu?
¿aixís pagas las calàndrias
que't vaig dar, y aquets aucells,
amagantme, quan arriba
cas d'un enamorament,
lo que gent de fora casa
te de ferme a mi saber?
CASSIL. ¡Ah! ¿Us han dit?...
TOFOL. Que tu estimabas,
a n'al jove dels clavells.
CASSIL. ¡Oh! Si; donchs es cert; l'estimo
com no's pot estimar més.
Va vení, fa un any, com hoste,
y va pendre ja'l cor méu.
Quan florejan ginesteras

y's marcexen los rosers,
ell venía, se'n tornaba,
y a venir tornaba atent,
y ell miraba, y jo'l miraba,
y'ns parlabam sens dir rès.
Primer; vèurerl', va se agrado;
després, vèurel, fou content;
més tart vèurel, va ser ditxa,
y al fí, vèurel va sé un cel.
Després de venir se'n 'naba,
y allavors. . fou ja al revés;
primé, anàrsen, fou tristesa;
després, fou anyorament,
després, pena sense mida,
y ara ja, marxant, infern.
¡Ah! No, no; no hi ha esperansa
per'quest trit estimar méu,
que per xò jo aquí'l guardaba
fins per vos sent un secret,
perque jo só una hostalera,
perque'l jove un senyor es,
perque. nos ab nos fent lliga,
no fèm lliga nos ab ell,
y perque ab tal bojería,
ara clà ab mon amor veig,
que amor, ditxas, esperansas,
goigs, venturas, pensaments,
tot. perque d'un cop acabi,
jo ara esfullo ab sos clavells. *(Ho fa.)*

TOFOL. ¡No!

CASSIL. Ja es fet.

TOFOL. ¡Y ara, beneyta!

CASSIL. Jo ho hagués fet a son temps.
Mireu, ara a dalt pujaba
qu'un retrato m'està fent;
més, com jo sé qu'es escusa
per veurem sols aprop d'ell,
ja no hi vaig.

TOFOL Donchs tens d'anarhi,
y't prometo jo si'm creus,
que aquest jove que tu estimas
serà un día'l marit teu

CASIL. ¿Voleu dir?

TOFOL. ¡Ah! ¡Ja t'animas!

CASIL. Com jo se que vos sabeu
tant d'això de fer casoris.

TOFOL Si, dòna, si; tant ne sé,
que l'he vist no més qu'un rato

quan t'ha dat aquells clavells,
y, ja't dich, si tu t'hi ajudas,
això es tot un casament.

CASSIL. Digueu vos lo qu'ha de fershi.

TOFOL. Quan t'has vist tu sola ab ell,
¿què t'ha dit?

CASSIL. Ni una paraula.
Com que a solas ni un moment
hem pogut encara veurens.

TOFOL. ¿Ho veus?

CASSIL. ¿Què?

TOFOL. ¿Veus, poch cervell?
¿Donchs, còm vols que'l pobre't parli,
si no esteu sols ni un moment?

CASSIL. ¡Teniu rahó!

TOFOL. *(Escarnintla.)* ¡Rahó! ¡La bleda!
Vaja, donchs; corre, cuytèm.
Jo tinch ja'l plan de batalla
y sé com comensaré.
Aquest minyó, ¿hont se pot veure?

CASSIL. Vindrà aqui, dintre un moment,
quan ell vegi que no hi pujo

TOFOL. Bé. ¿Y un tal senyor Marquès
que diu que té aquí conversas,
sota l'emparrat aquest,
ab un majordóm que porta?

CASSIL. També vindrà aqui corrents,
perque, quan jo cada día
vinch a dà menja als aucells,
ell sempre ix a ferme bromas.

TOFOL. Està molt bé. ¿El balcó aquell
té cortina?

CASSIL. Si, mireula

TOFOL. Doncas ja no'm cal rès més.
Lo primer qu'ara cal ferse
es buscar com sols quedeu;
si hi quedeu y ell se't declara
després jo faré'l demés

ESCENA X

Los mateixos y PERET

PERET. Cassildeta.

CASSIL. (¡Ell!)

TOFOL. (¡Ell! Manya.
Vejàm si ara l'agafèm.)

PERET. Y donchs, Cassilda.. ¿Què fem?
CASSIL. ¿Vol dir, Peret?...
PERET. Que m'estranya
que tardi tant a pujar.
¿Es que no està prou d'humor
o es potser que ja'l pintor
l'ha comensada a cansar?
TOFOL. No, senyor; tot justament
era que, quant ja pujava,
jo un favor li demanava
qu'ara'qu'es vostè present,
si no sigués molestarlo
nos hi podría ajudar.
(Treu una llenca de mocadors de seda petits a dos rengles.)
Miri; ¿veu? tinch de tallar...
si'ls dos voleu aguantarlo
rebré mercè
PERET. ¿Perquè no?
TOFOL. Donchs, vostè, aguantiu així
y tu, Cassilda, per'qui;
s'ha de tallà ab atenció,
perque si no es ben tallat,
queda poch lloch per las voras
(Ells dos ja ho aguantan un per cada cap y Tòfol comensa a tallar.)
¿Vejàm? ¡Bò! Las estisoras...
Re...'s deuhen havé esmusat...
No's moguin, torno al moment.
Ne tinch unas de compradas
d'ahir que son esmoladas...
PERET. Anèu.
TOFOL. Ja torno corrent.
Vaja; ja estàn sols y aprop;
si ara sol se li declara
y vol-sé en Nasi bon pare
ja's pot dir qu'hem dat lo cop. *(Se'n va.)*

ESCENA XI

PERET y CASSILDA

PERET. Cassildeta...
CASSIL. ¿Qu'hi ha, Peret.
PERET. ¿Que... estèm sols?
CASSIL. Jo crech que sí.
PERET. ¡Oh!...

CASSIL. ¿Què? *(Ab anhel.)*
PERET. Si sigués així ..
CASSIL. ¿Què vol dir?
PERET. Que fora aquest
lo primé'instant de la vida
que tots sols podèm parlar.
CASSIL. ¡Ah! ¿Y això'l pot alegrar?
PERET. Y ab joya del cor surtida.
No's pot pensà'l qu'he patit.
Jo no he vist martiri al mon
com sentí'l cor que se'ns fon
y assedegat va ab delit
al detràs d'una fal lera,
y vol mirar y no gosa;
y vol parlà y gent fa nosa,
y espera morint; y espera
aquest instant desitjat
en que, boig, plè d'il lusió,
diu ¡Cassilda!
CASSIL. ¿Què?
PERET. ¡Oh! ¡No, no!
¿Què anava a fer, insensat?
CASSIL. Digui, ¿què volía dir?
PERET Res... lo que ja sab; qu'avuy
lo retrato estich finint
perque, per ferho... tenint
una estrella per cada ull
y una rosella per llavi
y una ma, que bé sab Déu
que compararhi la neu,
per lo blanca, fora agravi,
ja sens tenirla al davant
pot retratarla'l pintor.
CASSIL. ¡Psit!
PERET. ¿Què?
CASSIL. *(Tornantli a dar la roba.)*
Aguanti per favor.
PERET. ¿Vol dir potsé?
CASSIL. Ve'l marxant.

(Y quedan sèrios y separats, aguantant los mocadors per cada cap, quan, sens veure'l ells, treu lo cap Ignasi per la finestra de la cuyna y diu:)

ESCENA XII

Los mateixos y IGNASI *a la cuyna*

IGNASI. ¡Ah! Ja veig a n'ell duptós
y està prop d'arrençа'l bull;
callèm, Ignasi obrím l'ull
y avuy se pesca peix gros

ESCENA XIII

CASSILDA *y* PERET

PERET. No veig ningú.
CASSIL. Crech que no.
Dech ser jo que m'hi espantat.
¡Com un viu tan esbarat!
PERET. Ja ho pot dir.
CASSIL. Fa compassió
pensar lo que jo he sufert
Tenir prop una persona,
volerli parlà una estona
saber lo qu'es sent de cert,
y buscar, assedegat
un moment, una ocasió,
y espantarse d'un ramó,
y ser sempre vigilat,
y quant ve un instant així,
que tan temps ha el cor espera,
y el trova, y ab ditxa entera
ja's pot una ben gaudí
de que l'hora es arribada
per la bona estimació,
llavors, Peret.
PERET. Digui
CASSIL ¡Oh! No
(¡Que anava a fer, desditxada!
Si no m'ho gosa a dir ell,
¿tinch de ser jo la atrevida?)
PERET Cuiti; parli deseguida.
CASSIL. No... deya jo, que'l clavell
que vol que'm posi a las trenas
per retratarme a n'al cor
lo guardaré, com recort

de totas las mevas penas;
y en cada fulla hi veuré,
com si sigués de rosada,
uua llàgrima plorada;
y. quan ja sech lo tindré.
jo diré ab ell suspirant ..

IGNASI. ¡Noya!
PERET. ¿Qu'hi ha?
CASSIL. Que'l pare'm crida.
PERET. Corrèm
CASSIL. ¡Fugím de seguida!
(Y, llansant la roba, fugen uñ per cada cantó.)

ESCENA XIV

TOFOL *y* IGNASI

IGNASI. ¡Je, je. je! *(Mirant als que fugen.)*
TOFOL. (Malo, marxant
Aquest minyó ab lo qüe veig,
no's voldrà mav dicidir;
busquèm, donchs, com ferli dir
y acabèm aquest mareig.)

ESCENA XV

TOFOL, SARGENT *y* DON PAU

SARG. ¡Hola, Marchant! Buenos días.
TOFOL. Que Déu vos guart, gent d'Espanya.
D. PAU. ¿Y donchs, marxant?
TOFOL. Que m'alegro
de que apunt torneu a casa.
perque els dos veniu tant bé
com l'anell al dit.
SARG. ¡Pues alma,
que para hacer yo un servicio
mato al lucero del alba!
¡Mil rayos me partan!
TOFOL. ¡Hola!
¡Ja venim a mils!
D. PAU. Tornava
quan l'he vist a la taberna...
TOFOL. Ja entench; ab lo colze enlayre.

D. PAU. Y jo que he dit: ¡Si me n'hi entro!..
TOFOL. ¡Ah! ¿Es dir que també?
D. PAU. ¿Y donchs?
TOFOL. ¡Alsa!
¿Y d'hont veniau?
D. PAU. De fer
lo que fem cada vegada
que'l sargent y jo venim
aquí a demanar hostatje.
SARG. Venimos de caza amigo.
TOFOL. ¡Ah! Ja entench; venen de cassa.
D. PAU. Si; 'l senyor de cassar noyas,
y jo..
TOFOL. Y tu, de cassar guatllas.
SARG. Lo que es yo, marchant, he vuelto
llena el alma de esperanzas;
hay ya mil niñas que mueren
TOFOL. (Ja ho crech; de fastiguejadas.)
D. PAU. Jo no; jo no estich per noyas;
jo sempre cassa y més cassa.
Mireu he mort tres perdius.
TOFOL (Ja sabs quan costan a plassa.)
SARG. Pues yo he dicho mil ternezas
á cinco ó seis catalanas
que si las seis no se rinden,
es porque no tienen alma
TOFOL. ¡Alsa! ¡Allà va! ¡Cinch o sis!
Ni las compta.
D. PAU. Com jo a cassa;
veig una pessa, li apunto,
y ¡plam! ja plega las alas.
SARG. Es lo que me ha sucedido
mil veces con las muchachas;
en retorciendo el bigote
y poniéndome yo en jarras.
no hay ninguna que resista
á tanta zandunga y gracia;
y si á mil hablo de amores,
las mil caen á mis plantas,
que al sargento Villamil
no hay mujer que no se ablanda.
TOFOL. ¡Villamil, per mor de Déu!
¿Donchs que'ns queda per nosaltres?
Vostè'ns pren totas las noyas;
vostè'ns pren tota la cassa...
D. PAU. En mi no es raro; jo tiro
que mato un mosquit ab bala.
SARG. Ni en mi, que con mi sistema

venzo á todas las muchachas

TOFOL. (Recristo, ¡quins fanfarrons!)

D. PAU. Mireu

TOFOL. 'N se més encara.
Y si es que provarme volen
que son cassadors de fama,
que vegin, si, dant'me ajuda
a la cassa qu'haig de fe ara,
cassèm aquí una sibeca
que veig que va esparverada.

SARG. Una sibeca ¿y qué es ello?

D. PAU. Un gavilan.

SARG. ¡Pues el arma!

TOFOL. Saben vostès que l'Ignasi
te una pubilla molt maca.

SARG. La Casildita ¡mil rayos!
¡Si es más linda esa muchacha!

D. PAU No m'en parlin, jo la estimo,
y li duch afició tanta
que, mireu, jo li vaig dar
aquestas duas calandrias.

TOFOL. Per xo mateix que la estiman
tots dos com jo, tal com pares,
hem de mirar com se lliura
d'un perill que l'amenasa
¿Saben un minyonet jove
que va venir, que retrata?

D. PAU. Prou.

SARG. Le conozco.

TOFOL. Donchs ella
n'està ja del tot prendada,
hi ha un xiquet de compromís,
y, si volen ajudarme,
l'hi donèm l'honor, la ditxa,
y tot quant los versos cantan.

SARG. Díficillo lo veo.

D. PAU. També a mi m'ho sembla massa.

TOFOL. ¿Per què?

D. PAU. Perque justament
aquest minyó, ahí a la tarde,
va tení un trastorn.

SARG. Muy cierto.

D. PAU. Jo esgarrapo la guitarra;
en Villamil també veig
que tot sovint la esgarrapa.

SARG Si, un jaleo... unas boleras...

D. PAU. Y ab lo barber, l'altra tarde,
varem surtí aquí a la exida...

La Cassilda, capdellava;
nosaltres nos posem dalt
a tocà un xich la guitarra
y ¡fill de Déu!...

SARG. Ahora entiendo
porque le llegaba al alma.

D. PAU. Si; es perque ja a la *cuenta*...

TOFOL. ¡Ah! ¿Es dir, donchs, que quau sonavau
vau enfadarlo?

D. PAU. Y tal, home!

TOFOL. Vaja, donchs; ja tením trampa.

SARG. No entiendo.

TOFOL. Ni m'heu d'entendre.

D. PAU. Voleu dir, vos

TOFOL. Tot s'aclara.
Per ara aneu sols a dintre
y jo entraré a dir com marxa,
que, tenint ja apunt ratera
y lo que crida a la rata,
ja sabèm de cer qu'es nostra.

SARG. Yo, con tal que la muchacha
tenga mil dichas con ello.

D. PAU. Això es lo qu'a ne mi'm passa.
Mentres la pubilla hi triomfi,
ni lo més pesat me raca.

MAR. ¡Quareta!

TOFOL. ¡Ah! 'l senyor Marquès.
Oy, que jo ja no hi pensaba
sens sentí'l que aquets dos diuhen
no's pot pas cassar la rata.

SARG. Vaya, pues, marxant: ¿qué hacemos?

D. PAU. ¿Què fem, donchs?

TOFOL. Que vé la cassa.
Vagin prompte tots a dintre
y'ls diré com hem d'armarla.

SARG. Salud pués, y hasta la vista.

D. PAU. Marxantó, pareu la trampa.

(Se'n van los dos.)

TOFOL. Justament es lo que penso...
parar la trampa. . trovada.
Diu que'ls vells tenen conversa
aqui sota aquesta parra ..
Desd'aquella galería,
si un ab la cortina's tapa...
Ja està dit:—Ojo, marxant,
que, ab això, una noya's salva

(Se'n va, y després se'l veu sortí a la galería, y escoltant tapantse ab la cortina.)

ESCENA XVI

MARQUÉS, QUARETA *y lacayos*

MAR. Quareta.
QUARE. ¿Què mana?
MAR. Vina
QUARE. ¿Qué demana sa excelencia?
MAR. Fes que portin los lacayos,
allí baguls y maletas
y qu'esperin tots a fora.
QUARE. Ja heu sentit lo que us ordena
mi senyor. *(Lacayos se'n van.)*
Ja estàn obehidas
las ordras de sa excelencia.
MAR. Bé... d'aqui un'hora, la marxa
ab lo cotxe de Culleras,
y, demà, al castell del poble.
Lo xocolate. Quareta.
QUARE. Hostalé Ignasi. *(Cridantlo.)*

ESCENA XVII

Mateixos, IGNASI *y* CRIADAS *que cada una porta una cosa del cocolate del senyor Marquès, servit pulcrament*

IGNASI. Servirlo.
QUARE. Lo qu'he dit, per sa excelencia.
IGNASI. Ja li van dubent las minyonas.
MAR. (¡Ah, ah! ¡Que rojas y frescas!)
IGNASI. La Madrona,'l xocolate.
(Ho van deixant d'una a una.)
MAR. Molt bé; molt bé, Madroneta.
¿Quin garrot de bras, eh?
QUARE. ¡Uh!
MAR. ¿Oy?
QUARE. ¡Oh!
IGNASI. Las figas, aquestas.
MAR. ¿Ja has triat que sian panxonas?
IGNASI. Totas picadas d'aucella.
MAR. ¿Y tu, què'm portas, Mariagna?
IGNASI. La llet, cocas y aigua freda
MAR Molt bé... molt bé .. aném, vaja;
totas sou guapas donzellas...

Ni entench jo com aquest burro...
IGNASI. ¡Je, je, je! ¡Quina franquesa!
MAR. Pot tení aquestes minyonas
tan guapasas y tan frescas
Mira aquesta quinas mans
¿Eh?
QUARE. ¡Uh!
MAR. ¿Oy? ¿Vritat, Quareta,
que més d'una gran senyora
li ha d'envejar la finesa?
QUARE. Molt... molt fina, mi senyor.
IGNASI (Figureus . de fregà ab terra.)
MAR Vaja... bé... bonas minyonas.
Sou endressadas y atentas,
may m'heu contradit en rès;
respecteu a la noblesa,
y'l senyor Marquès, que marxa,
vos pensa fé una finesa,
que, si l'heu estrenyinat,
y li heu dut l'aigua de menta,
y li heu surgit un botó,
y li heu cusit una beta,
no vol lo senyor Marquès
que's diga de sa excelencia
que, ab tan guapetas minyonas,
es ingrata la noblesa
Quareta.
QUARE ¿Mi senyor?
MAR. Dònals
lo qu'hi ha en'questa capseta,
mentres prench lo xocolate. *(Ho fa.)*
IGNASI. (¡Ah! No, ca; no cal; si ellas,
mentres jo estiga content,
ja'n tenen prou.) Dongui.
MAR. *(Tot prenent xocolate)* Espera.
Això es per las minyonas,
després vé la paga teva.
QUARE ¿La creu d'or?
MAR Per la Mariagna.
QUARE. ¿Lo collaret?
MAR. Per la Pepa.
QUARE. ¿L'anell fí?
MAR. Per la Madrona.
QUARE. Donchs per la Madrona.
IGNASI. ¡Au, bledas!
¿Qué diuhen las noyas?
TOTAS. *(Ab cantarella.)* Gracias.
MAR. No hi ha de que; ara aneusen.

y deixeume ab la Cassilda,
Nasi, que'l qu'es ab aquesta
vull quedarhi com mereix...
per sa virtut y grans prendas.

IGNASI. Gracias per la part que'm toca.
QUARE. Mi senyor...
MAR. ¿Què?
QUARE. Aqui vé ella.

ESCENA XVIII

Mateixos y CASSILDA

CASSIL. Que Déu guardi a sa excelencia.
MAR. Cassildeta, a bon punt vens.
Tením de parlà una estona.
IGNASI. (No li diguis no de rès.)
CASSIL. Però, pare...
IGNASI. (No li digas
perque m'ha d'abaixò'l cens.)
MAR. ¿No us he dít ja que surtisseu?
IGNASI. Servidors, senyor Marquès. ***(Se'n van tots.)***

ESCENA XIX

MARQUÉS *y* CASSILDA

MAR. Ja estèm sols, rexinxolada.
CASSIL. No hi ha cap dupte; així ho veig.
MAR. ¿Per què has vingut, perla rica?
CASSIL. Per da escayola als aucells.
Miri, ¿veu la cadernera?
(S'enfila y la truu.)
MAR. ¡Quan s'enfila quin peuet!
CASSIL. ¡Tita, tita! ¡Ay que bufona!
¡Quin pich te al cap més vermell!
MAR. Escoltam un xich, Cassifda.
CASSIL. ¿Ha vist que bonieh lluhé?
MAR. ¡Quan s'enfila, que lleujera!
CASSIL. ¡Titit. titit! ¡Eh. quin bech!
quan la escaroleta'm pica
no hi ha res més bufó qu'ell.
MAR. ¡Ay! Cassilda, Cassildeta;
ja no puch resistir més.

Jo del teu costat fugía
perque, 'ls teus encants veyent,
no'm tentessis, fent al noble,
baixar fins al teu nivell.
¡Que s'arregli la noblesa;
si no ho vol, que calli'l rey!
Digas ¿Vols ser tu ma esposa
fent un casament secret?

CASSIL. (Te; ara vull seguir la broma.)
(Penja l'aucell.)

MAR. Digas, ratulinet meu.

CASSIL. ¿M'ho diu de veras?

MAR. De veras.
Si'l sí'm donas, me'n niré
tot seguit ab en Cuareta.

CASSIL. ¡Ah! ¿Y se n'anirà corrents
si jo ara'l sí li dono?

MAR. Si; corrents me'n aniré
a parlà al bisbe de Vich,
que es un íntim amích meu,
y al moment, fentse la boda,
ton espòs seré en secret.

CASSIL. Donchs si; vàgissen, li dono,
mentres no me'n parli més.

MAR. ¡Oh! ¡Mil gracias, pubilleta!

CASSIL. Vaig a dar aigua al llué
y al mateix temps escayola
a la calandria. Al moment.
(S'enfila y ho fa.)

ESCENA XX

Los mateixos CUARETA *y* IGNASI

CASSIL. ¡Titit. tititit!

MAR. Cuareta.

QUARE. ¿Mi senyor?

MAR. Vina ¿la veus?

QUARE. Si

MAR. ¿Eh?

QUARE. ¡Oh!

MAR. Doncas ja es meva.

QUARE. De debò?

MAR Anem al moment.

IGNASI. (¿Per què's mira tant la noya?)

MAR. Anèm, burro.

IGNASI. Com vostè...
tinga gust (¡que m'aprecia!)
MAR. Cassildeta, fins després.
CASSIL. Que tinga molt bon viatge.
MAR. ¿Què vens, donchs, Ignasi?
IGNASI. Aném.

ESCENA XXI

CASSILDA *y aviat* PERET.

CASSIL. Be; tots tenen menjà y aygua.
Duhèm ara'l coxinet
y farèm sota la parra
punta d'or fins a les tres.
PERET. ¡Ah! Ja se n'ha anat lo pare
gracia a Déu; respiro bé;
ja no hauré d'anà amagantme
com si fos un delincuent.
Pero ¿què faig? ¿En què penso?
¿Cap ahont tira'l meu cervell?
¿Puch jo estimà a una hostalera?
¡Oh! no; may . fugím... anèm
(Ha sortit lo sargent, s'assenta a la galería y comensa a tocar la guitarra.)
¡Ah! ¡'L sargento ab la guitarra!
¡Oh! No, no puch... no pot ser.
¡Ah! ¡'L Cassador! ¡Imposible!
¡Jo la podré veurer d'ell!
(Van sortint y posantse a tocar la guitarra en diferents punts de la galería tots los que ell va dient.)
¡Puch jo mirà en brassos d'altre
lo meu amor!... ¡Oh! ¡El barber!
¡Oh! No; Cassilda! Cassilda!
(Surt ab lo coixinet.)
CASSIL. ¿Peret? ¿Me crida?
PERET. Si; té.
Te estimo, ets la meva vida,
y, en prenda, te'l meu anell.
Si algu d'aquets se't propassa
digas que'l teu cor ja es meu.
(Li dona l'anell y fuig corrent.)
CASSIL. ¡Oh, Déu meu! ¿Es que sommio?
(Tofol aparta la cortina de la galería y diu:)
TOFOL. No somnias; ben teu es.

FI DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

La mateixa decoració

ESCENA PRIMERA

IGNASI *y* TONET

IGNASI. Escolta bé'ls méus encàrrechs
y no't distreguis.
TONET. ¡Ja, ja!
IGNASI ¡Oh! ¡Ja, ja! Es que tu ets un plaga.
que may fas rès ben deixat.
TONET. Aneu dihent.
IGNASI. Ja sabs los quartos
de la manera qu'estàn.
Lo número hú, es per don Cosme.
Lo dos, pel jutje de pau.
Lo tres, per'quell polvorista
que ha arribat ab lo marxant;
a n'al marxant deuli'l quatre,
lo cinch a n'al capatàs,
y tots los altres que quedan
los podeu anar donant
a los que vingan qu'm sembla,
per lo qu'hi vist al firal,
que, si avuy no tenim pluja
ni cap destorb impensat,
no tindrèm prou llits, prou catres,
ni prou quartos al hostal.
TONET. Si, com qu'aquest any la festa
serà com no s'ha vist may.
IGNASI. Ja ho pots dir, es una festassa

major que se'n parlarà.
Per xò havèm de'aprofitarnos
que, si els que tenim hostal,
no aprofitèm aquets días
per treure'l cos de mal any,
ja pots dir que som a terra.
Veureu com tot se farà.

TONET. Però, ¡bomba!

IGNASI. ¿Què?

TONET. Ara penso
que l'olla bull un'hora ha
y no hi ha la carn.

IGNASI. ¡Veus, ara!

TONET. Bé, calleu, home; ja hi vaig. *(Se'n va.)*

IGNASI. Vaja; ja puch fe'l que vulga
que no'n podrèm eixir may.
Ja diu bé la Cassildeta;
li falta un bull y acabat.

ESCENA II

IGNASI *y* PERET

PERET. ¡Hola, Ignasi! ¿Ja crideu?

IGNASI. ¡Hola! ('L retratista) Avant.
¿Què tal, ha vist ja'l marxant?

PERET. No, però ja avisareu
axís que vinga.

IGNASI. ¿Y què'm diu?
¿Quan s'acaba aquest retrato?

PERET. ¡Oh! Fill Es feyna de rato.

IGNASI. Miri que a entrada d'estiu...
se casa la noya, y jo
vull que no li falti rès,
y, això sí, vull que'l promòs
vegi que'l retrato es bò.

PERET. Per xo que jo tinch lo plan
de fe una obra d'art, voldría
que, no per faltarme un día,
deixés de se un'obra gran.

IGNASI. ¡Y bé, home, no miri prim!
Lo fet es cumplir be'l tracte.
Vostè va venir, y'l pacte
que vostè y jo ara tenim,
es que'ns ha de retratar
a mi y a la meva filla.
Jo estich ja; 'l de la pubilla

fa un mes que'l va comensar,
y ara esborrantli lo nas,
y ara pintanli la sella,
se va entrenint ab ella
que, si anèm a n'aquest pas,
vindrà'l día del ju lici
y no haurà fet lo retrato:
No senyor; no's pert tant rato.
Si jo fos del seu ofici,
retrataría a tothom.
tant bé com jo sapigués,
y, després, si no's semblés,
posaría a sota'l nom.

PERET. Y ab tot, si axí es mal pintat,
no serà'l retrato seu.

IGNASI. ¡Què diu que no serà meu!
¡No es meu y jo l'he pagat!

PERET. Bé; si; deixemho, perquè
tampoch vostè m'entendría

IGNASI. Vaja donchs; ja sab lo día.
o llest llavores, o rè.

ESCENA III

PERET y CASSILDA

PERET. Vaja; no hi ha altre esperansa
que la del marxant; probèm.
Si ab lo marxant no ho logrèm,
demà mateix fuijo a Fransa

CASSIL. Déu te guart, Peret.

PERET. Bon día,
Cassildeta.

CASSIL. ¡Bò! ¡Què tens?
¿Encara no estèm contents?

PERET. No; per mi no hi ha alegría.

CASSIL. Vetaqui la gran resposta
quan bon humor se't demana,
y jo, noy, so molt cristiana,
no vuy moros a la costa.

PERET. Quan un veu mal sens remey
bé ha d'estar desconsolat

CASSIL. ¿Es dir, donchs, qu'estàs cremat?

PERET. Més que'n Godoy ab lo rey.
Jo t'estimo molt a tu,
tu m'estimas molt a mi,

y ni això pot tenir fí,
ni pot donarnhi ningú.

CASSIL. Ja t'ho he dit; sols queda'l medi
de parlarne a n'al marxant.

PERET. ¿Y vols dir tu qu'ell pot tant?

CASSIL. No hi ha rè qu'ell no ho enredi.
Plè d'humor y bons intents,
pera fé un favor se mata
y ja't dich, es la flò y nata
per arreglar casaments.
Mira, aqui vé'l polvorista
que't dirà ben bé qui es ell.

ESCENA IV

PERET, CASSILDA *y* PIULA

PIULA. ¡Ah! ¡Quin rebòmbori! ¡Ruu!
¡pim, pam' borrobom, pam, pem!

CASSIL. ¡Hola, Piula!

PIULA. ¿Y donchs? ¿Què fem?
No vull a casa a ningú.

CASSIL. ¡Oh! Es que'ns heu de fe'l favor...

PIULA. ¡Au, a plassa de seguida!
No haveu vist en vostra vida
un altre festa major
tan bonica: Ball, orquesta,
professó, fira, passada,
y, al vespre, cuets y tronada
per acabar bé la festa.

CASSIL. Bé si; però, ara, escolteu.

PIULA. ¡Què escoltar! Ni molt ni poch.
Jo faig lo castell de foch
y ¡ja veureu, ja veureu!

CASSIL. Bé, sí; conech de quin modo
soléu arreglarho vos;
mes, si voleu y no fos
causarvos cap incomodo,
diguèu: ¿No es cert que'l marxant
per arreglar casaments?...

PIULA. Quatre bombas; cuets, doscents,
y si'm pot eixí'l meu plan,
xi-xi... *(Fa la roda de foch.)*

CASSIL. Pero...

PERET. Déixau corre
que no crech que'n tregas rè.

CASSIL. Voléu fe'l favor...
PIULA. ¡Xe xe xè.. !
CASSIL. Pero..
PERET. Envíal a la porra
¡Si això es un boig!
PIULA. Gran programa.
Ara me'l escoltaréu
y aquí mateix me dirèu
si no son fochs de gran fama.
Primé.
TOFOL. ¡Au! ¡Mínyons, al marxant!
(Veu desde dins.)
CASSIL. ¡Ah! ¡'L marxant!
PERET. ¡Ell! *(S'en van al fons.)*
PIULA. ¡Ah! ¿'M deixeu?
Doncas ara no'l sabréu
y vaig a dirlo a ne'n Joan. *(Se'n va.)*
PERET. ¡Uy. Quina professó du!
CRITS DE FORA. ¡Visca'l marxant! ¡Visca!
CASSIL. Aném,
y en estant sols, los veurèm
sens que'ns destorbi ningú
(Se'n van un per cada cantó.)

ESCENA V

TOFOL, *homes, donas y noys*

CRITS. ¡Visca'l marxant!
TOFOL. Gracias.
UN. ¡Visca!
TOTS ¡La passada!
TOFOL. ¡Prou n'hi ha!
(Se'n van corrent tots menys lo marxant que queda tot sol, y remenant lo que ven y cridant, diu:)
TOFOL. ¡No us deu empentas!—¡Ah, quin despatx!
Aquí las unsas—plouhen a raig.
¡No us tireu sobre!—¡Fugiu!—¿Què feu?
¡Ep! ¡La panera—que la espatlleu!
(Imitant ab la vivor dels mohiments l'escena qu'ell suposa que passa.)

ESCENA VI

TOFOL IGNASI

IGNASI. ¿Qui vos la espatlla? Què us passa?
¡Si esteu sol com un mussol!
TOFOL. Ja ho sé, plaga, per xo crido
fent veurer qu'hi ha despatx gros,
que quan hi es ja no cal dirho.
IGNASI. Teníu rahò. ¡Penseu en tot!
TOFOL. Havem d'obrir l'ull. Ignasi.
IGNASI. ¡Oh! Si, y que vos l'obriu molt.
¿Es a dir doncas que, al últim,
veniu a festa major?
Ja us dich jo que tindreu venda.
TOFOL ¿Y ara, què duheu aquí al coll?
IGNASI. ¡Ca! Una corbata que aquella...
TOFOL. Trayeuvos aquest drapot.
Teniu...
(Trayentli un corbatí y posantni un altre de nou.)
¡Ah! ¿Ho veyeu, home?
¿No feu ara un altra goig?
Això's llensa... *(Per la corbata vella.)*
IGNASI. ¡No!
TOFOL. ¡Bò! ¡Y ara!
IGNASI. No, que la daré a l'Anton
quan me donarà'ls bons días
pe'l meu sant.
TOFOL. Com qulgueu vos.
Los sis rals que val aquesta
ja'ls trovarèm
IGNASI Teniu
TOFOL. No.
Ja'ls trovarèm ab lo gasto.
¿Tinch quarto?
IGNASI. 'L que voleu vos.
TOFOL. Y ¿què tal? ¿Còm va'l negoci?
IGNASI *Amigo*, fill, de mi flor,
he seguit los concells vostres
y m'hi faré barba d'or.
Tinch montat l'hostal d'un modo
y ab unas combinacions
que vull fer una gerra d'unsas
TOFOL ¡Bomba!
IGNASI. Y ab curull y tot.
Comensant: per calamarsos,

sempre dono sipia.

TOFOL. ¡Bò!

IGNASI. Si anèm pe'l ram de las truytas
y un vol truyta de dos ous,
li dono d'un

TOFOL. Bona idea.

IGNASI. ¡Oh! Es un plan molt enginyós.
L'olla, sempre la mateixa,
pilota de pa, sigrons,
conna, un xich de butifarra
y una terseta de bou.
¿Que hi ha poca gent? Surt bona.
¿Que ve molta gent? Millor.
Per cada un de nou qu'arriba
tírahi més aiga y més col
Allò dels gats que vau dirme ..

TOFOL. ¿Va bé?

IGNASI. ¡Oh! Es un gran filón
Y desprès d'aquestas manyas,
que ja las coneixeu vos,
ho tinch concertat qu'atrassa
lo rellotje al menjador,
y, quan marxa la galera,
com qu'estàn atrassats tots,
deixan lo dinar, me'l pagan
y jo hi faig lo meu Agost.

TOFOL. ¿Y no us diu rès la conciencia?

IGNASI. ¿Per què voleu dir? Perxò
de dà a tothom gat per llebra?

TOFOL. Y està clar

IGNASI. No, home no
si'l dar gat per llebra a Espanya
es cosa qu'ho fa tothom.

TOFOL. Pero, digueu: ¿tinch ja'l cuarto?

IGNASI. No; us haureu d'esperà un poch
perqué ara us l'estranyinan
la Cassildeta y l'Anton.

TOFOL. Allavors donchs arreglemho.
Vos ja no ignoreu que jo
cada cop que vinch al poble
arreglo algunas cuestions
de promesos que no's casan
y plets que son un xich torts,
y com qu'aquesta es bon'hora
per despatxarlos si a vos
rè us fes que sota la parra
en casés algun de nou,
hi faría'l meu negoci

sense servos enutjós
IGNASI. Si, home, si ¿Y sota la parra
ja rebreu prou bé a tothom?
TOFOL. Es apartat y hi fa fresca
y'ls pampols privan 'l sol;
veyeu si hi ha cap notari
que tinga'l despatx millor.
IGNASI. Doncas duheuhi la panera
y rebeuhi a tot lo mon
Y, en estant ja llest, crideume
perque jo pe'l meu cantó,
també us tinch de di un assumpte
qu'a mi m'interessa molt
y vos podreu consell darme
sobre la resoluciò.
TOFOL. Home, en lo poch que jo puga..,
IGNASI. No poch, no, que podeu molt.
Sou un advocat de marge
pot ser més pillo que jo

ESCENA VII

TOFOL *y* PERET

PERET. ¿Ab vos, marxant, puch parlar?
TOFOL. ¿Còm no? Digui si es servit.
PERET. Vinch, marxant, perque m'han dit
que vos me podeu salvar.
TOFOL. Sempre dono a qui en mi espera
resposta de bona fè.
Jo puch salvar, segóns que,
com y de quina manera
PERET. Veureu la situació.
Jo sò fill d'un senyor noble,
y fa un més que só aqui al poble
fent veure que sò pintó,
ara vos diré perque
En Nasi, amo del hostal,
té una filla
TOFOL. Y que s'ho val
PRRET. Es bonica, en bona fè.
Venit y anant de Girona
a Barcelona a estudiar,
jo a qui venía a parar,
y, al tornar de Barcelona
me va interessar lo cor,

y,'l que fa un quant s'encaparra,
un día sota la parra
li vaig declarar l'amor.

TOFOL. Vagi dihent. (Ja veig venir
roba de taula venuda,
dos cobre-llits y una muda
tota de llensols de llí.)

PERET. Com deya donchs, declarat
com ja vaig tenir l'amor,
ella'm va fè'l gran favor
de dirme qu'era aceptat;
y allavoras, sent precís
determinà alguna cosa,
me vaig trovar, fentme nosa
l'amor y en gran compromís,
compromís qu'es un enredo
gu'espero'm desenredeu,
perque jo, vos ja ho veyeu
si ab lo que passa, me quedo,
sens amor o sens promesa,
o, perque'l pare, enfadat,
me deixa desheretat,
sense bens o sens riquesa,
no'm queda cap més camí
que fugí a Fransa, o matarme,
o veurer si vol tragarme
la resclosa del molí

TOFOL. ¿Y's vol casar a tot preu?

PERET. Vull sortir d'aquesta brega.

TOFOL. Donchs, bé.

PERET. ¡Carat! Qui s'ofega
no mira quin aygua beu

TOFOL. Miri que'ls medis que jo
li usaré son molt estranys
perque jo'm valch de paranys,
de manyas...

PERET. Si; tot m'es bò.

TOFOL. Es dir qu'aqui hi ha un pare noble...

PERET. Marquès.

TOFOL. Qu'es lo de vostè.

PERET. Y'l d'ella, qu'es l'hostalé.

TOFOL. Y rich.

PERET. Peró qu'es del poble.

TOFOL. ¿Vostè ha dit a la promesa
qu'es marqueset?

PERET. No he dit tant.
Ella's creu que visch pintant.

TOFOL. ¿Y això?

PERET. Perque sé ab certesa
que si ella sapigués
que só noble,'m deixaría;
y jo, si això succehía
ja us dich, no crech que visqués;
y'l pare, de desconsol,
si acàs vingues aquest pas .
TOFOL. Be, no s'espanti; si acàs
també vench roba per dol.
PERET. Bé, marxant, per mor de Déu.
Mireu que'l temps es preciós.
TOFOL. ¿Vostès s'estiman tots dos?
Donchs deixiu al càrrech méu.
Ja veurà. *(Va a la panera y treu robas.)*
PERET. (Veiam en que atina)
TOFOL. Com qu'havèm d'anar depressa...
miri... aqui tinch una pessa
sencera de musselina,
qu'un cop ja fet lo vestit
fa un rumbo que no's pot creure.
PERET. Bé, ¿però que te que veurer?
TOFOL. Home, crech qu'ara havèm dit
que vostè's subjectaría
a lo que jo li digués.
PERET. Corrent, donchs Digueu... ¿Què més?
TOFOL. Això, que li costaría
a la botiga, deu duros,
per nou li dono
PERET. Endavant.
TOFOL. Donchs axís comensa'l plan
y axís acaba'ls apuros
Vostè m'ho paga, ho regala
a la promesa, y després
deixa per mi lo demés
L'amor ha d'anar de gala.
PERET. Però això ..
TOFOL. Això dú una ideya
que ja la sabrà.
PERET Endavant.
Nou duros. *(Donantloshi.)*
TOFOL. Gracias. *(Prenentlos.)*
PERET. ¿Y, en tant?
¿Què faig jo?
TOFOL. Fa que se emplea
sols en quan jo li diré
per podé anà units los dos.
PERET. Donchs marxant, confío en vos,
TOFOL. Vagi en pau, que'l casaré. *(Peret se'n va.)*

ESCENA VIII

TOFOL

¡Que si'l casaré!. . Carat.
¡Home! Si això es una mina.
Rich, noble y persona fina...
¡Vaya un filó que he trovat!
¡Y la Cassilda! ¿Què tal?
Vetaqui'l qu'es la guapesa.
Ara hi haurà una marquesa
qu'ha fregit peix a l'hostal.

ESCENA IX

TOFOL *y* QUARETA

QUARE. Lo marxant Cristòfol. ¿Hi es?
TOFOL. (¡Hola! Ja vé el barco a port.
Fem com que vingués de l'hort.)
QUARE. Si só inoportú...
TOFOL. Ca, al revés..
Ja pot parlar, ja estèm sols.
QUARE. Pues, senyor... com qui diu rès...
¿Sab qui só jo?
TOFOL. ¿Quí?
QUARE. 'L Marquès
més rich de tots aquets vols.
TOFOL. ¡Ah! ¿Vostè es lo marquès de?...
QUARE No, no senyor; jo no ho só.
Jo só, en representació,
un enviat per ell.
TOFOL ¿Y què?
QUARE. ¿Preneu polvo?
TOFOL. No acostumo.
QUARE. ¡Oh! Donchs, fill; ell se'n atipa.
TOFOL. ¿Qui?
QUARE. 'L Marquès.
TOFOL. Jo fumo en pipa.
QUARE. ¡Ah! No . jo fumar... no fumo.
TOFOL. Però, deya vostè avants...
QUARE. Deya que jo tinch l'honor
de ser lo procurador
del Marquès de Galligans.

Es una persona fina,
honrada devota, mansa...
va posà en mi la confiansa
y jo só qui l'encamina
Jo l'acompanyo per tot,
jo li porto'ls interessos
las surtidas, los ingressos,
y's pot dir, sens mentí un mot,
qu'es de las bellas personas,
si no que... ey, per xò vos
Això es un dirho entre'ls dos...
li agradan molt las minyonas

TOFOL. Miri'l pillastre.

QUARE. ¡Ji, ji!
¡Molt, molt!

TOFOL. ¡Ah, vatua nada!
¿Donchs la carn fresca li agrada?

QUARE. ¡Oh! Y tambe m'agrada a mi.

TOFOL. ¡Ah! Bé, home; això està clar.
¿Per quin fí es criat l'home?

QUARE. Això.
Per amar y servir...

TOFOL. ¡Bò!
Ja veig que ho sab arreglar.

QUARE. Donchs, com li deya li agradan
que sigan ben joves

TOFOL. ¿Si?

QUARE. Li passa'l mateix que a mi.
En passant dels vint, l'enfadan.
Com que sempre recorrèm
los pobles del encontorn,
passant per'aqui, de retorn,
a n'al mas ahont ara estèm,
vam parar aqui al hostal
y vam veure a la pubilla...

TOFOL. La Cassilda...

QUARE. ¡Ah! O la filla
del hostaler, qu'es igual.

TOFOL. ¡Vaya un parell de vells verts!

QUARE. Va sé una bona pensada

TOFOL. ¿Eh? ¿Si?

QUARE. Si.

TOFOL. ¡A! ¡batua nada!

QUARE. Passabam las nits desperts
parlant de las cosas d'ella,
fins que al fí'l senyor Marquès,
que quan vol no'l deté rès,
li parlà clà;'s descantella

y veyent que, noya honrada,
d'altre modo dava un no,
me li fa declaració,
y me la deixa esglayada.

TOFOL. ¿Va quedar sorpresa?

QUARE. ¡Oh!
Primer, no va contestar;
després fixo'l va mirar
com qui veu una visió,
després, va esclatà una rialla
y va dir; si, senyor si;
pot disposà en tot de mi
si's ben secret y si's calla.

TOFOL. ¡Què diu, ara! ¡Vol dir qu'ella!...

QUARE. Ella aceptà'l casament
y'l Marquès va dir l'intent;
al castell hi ha una capella
Més no convenint que un noble
puga ofendre al marquesat
dihent que'l marquès s'ha casat
ab una filla del poble,
rès millor que aquest camí
de fè'l casament secret.
Veureu lo plan si es ben fet:
La noya, avuy surt d'aqui,
se'n va cap a n'al castell,
se casa dins la capella,
un cop ja es casada ab ella,
lo Marquès, demana al vell
que li deixi la pubilla
perque'l puga anà a cuidar
y a surgirlo y a planxar;
permet l'Ignasi a la filla,
que pugi a serví al Marqués
y allavors, fingintse criada,
es ab lo Marqués casada
sens que se'n sàpiga rès.

TOFOL. No està mal enguiponat.
Home! Sab que vostés dos
per festejà y per fer l'os...

QUARE. Jo soch el qui ho he pensat.

TOFOL. Be; pero y... A tot això
lo Marqués, què vol de mi?

QUARE. Ha sabut que vos aquí
sou lo qu'ab tots teniu bò,
ha arribat, a sa noticia
que teniu grans pensaments
per arreglar casaments;

vos veu astut y ab malicia,
y, convenint ja la noya
en casarse ab mi senyor,
vol que vos feu lo favor
d'ajudar bé la tramoya.

TOFOL. Home!...

QUARE. Què?

TOFOL. Es un cas aquet
que, francament, per lo estrany
vull mirar si me'n surt dany,
y si vosté ara'm permet...

QUATE. ¿Lo què? Pensarvoshi. Si?

TOFOL. Ja veurà... per la tramoya
convé primer que la noya
no se'n pogués penedí.

QUARE. Cert.

TOFOL. Donchs ja veurà, aquí duch
un parellet d'arrecadas
de diamants...

QUARE. Mes...

TOFOL. Son donadas.
Valen duas onsas y puch
arreglarlashi per una,
las pren, las paga, las dona
tot seguit a la minyona
y, si tením la fortuna
de que làs admeti, ja
pot ben jurar que l'intent
de durla jo al casament
està llest y's lograrà.

QUARE. Vingan donchs las arrecadas.

TOFOL. Si es servit

QUARE. L'unsa. *(Donantli.)*

TOFOL. Està bé. *(Prenentho.)*
Ara jo aquí pensaré
com deixo conjuminadas
las mevas cosas, y si
pot tornar d'aquí un ratet,
li daré'l si o'l no.

QUARE. Fet.

TOFOL. Donchs, no's perderà per mi.
S'en va, torna, veu la noya,
fa veurer que'l seu senyor
perque es la festa major,
li regala aquesta joya
y allavoras jo que ja
li hauré parlat, li dich si
o li dich lo que hi hagi aquí

si no's pogués arreglar.
QUARE. Bé, donchs, d'aqui una estoneta.
TOFOL. Just, y disposi.
QUARE. També...
Pau Planas.
TOFOL. Ja hi pensaré.
QUARE. Y, per sobrenom, Quareta.
(Saluda y se'n va.)

ESCENA X

TOFOL *y* CASSILDA

TOFOL. Bé, molt bé, molt bé, molt bé.
No pot ser millor, marxant,
si això dura, vaig mirant
que tot ho despatxaré.
CASSIL. Marxant.
TOFOL. ¡Hola!
CASSIL. Vos be bé
lo parlar ab mí una estona.
TOFOL. Sempré; quan una minyona
per portar despatx, com tu,
no se li nega ningú
que puga dirse persona.
CASSIL. Ja comensèm; no us dich rès.
TOFOL. Vaja, bé, ¿què'm vols comprar?
de que't vols vení a firar.
¿Te convindría un promès?
CASSIL. ¿Me'n sabeu un?
TOFOL. Dos y tres,
y fins, si tu vols, xexanta,
que si una noya fa planta
y tè com tu un pico d'or,
tothom qui te un xich de cor
la veu, la mira y s'encanta.
CASSIL. ¡Uy! Que veniu aixerit!
TOFOL. Tu hi vens ¿que creus que no ho sé?
CASSIL. Jo ¿y ara?
TOFOL. ¿Ho dich? ¿T'ho diré?
CASSIL. Digueuho.
TOFOL. Donchs, ja està dit.
Que tu tens lo cor partit
entre'ls diners y l'amor,
que hi ha un jove tentador
que t'estima, com tu a n'ell,

pero vols a un senyor vell
perque't pot fe anar millor.
CASSIL. ¡Marxant Tofol!
TOFOL. ¡Pubilleta!
CASSIL. A fè a fè qu'ara'm sorprench!
¿Vos penseu vos que jo'm vench
a tant lo pam, com la veta?
Ni a sou, ni a ral, ni a pesseta
ni a milions lo cor que val,
sense ferse criminal,
se veu may l'honrada noya,
y aquest cor te com a joya
la pubilla del hostal.
TOFOL. ¡Ah; quin ratatatatan!
CASSIL. ¡Bo!
TOFOL. M'ha semblat un repich
de xinel-la de peu xich
que passés pe'l meu devant.
Es dir que tu no vols tant
al vell com al jove?
CASSIL. ¡No!
TOFOL. Llavors, ¿ab quina intenció
vares quedar concertàda
pera sé ab lo vell casada?
TOFOL. ¿Jo ab lo vell? ¡Ah! ¡Jo, jo, jo!
(Atinanthi tot plegat y trencantse de riure.)
TOFOL. ¿Rius?
CASSIL. Ja entench. ¡Ah, ah, ah!
¡Ay, quin riure!
TOFOL. ¿Què vols dir?
CASSIL. Si, un Marquès que va venir
avuy vuit días farà.
Ell, rihent me va proposà
fins casarse ab mi en secret,
y jo, no més que pel fet
de divertirmhi una estona,
vaig dir que si.
TOFOL. Donchs, minyona,
si es broma l'has ben distret.
CASSIL. ¿Voleu dir?
TOFOL. Qu'ell convensut
de que no eras cap trapella,
t'espera ja a la capella
y fins un criat ha vingut
a buscarte, ben cregut
de que tu sabràs cumplir.
CASSIL. ¡Ah! ¡No, no; ja podeu dir!...
TOFOL. No, no diguis rès, espera.

CASSIL. Més jo. .
TOFOL Calla, veig manera
de com axò ha de finir.
¿Tu estimas a n'al pintor
tant còm me vas ponderar?
CASSIL. Com ja més no's pot amar.
TOFOL. Donchs confía en son amor.
CASSIL. Més no'm voleu fé'l favor...
TOFOL. No, no vulgas saber rè,
posa en mi tota la fè
y si'm creus y tens valor,
pren aquesta mantellina,
posat aquest devantal...
bé, deixau corre quant val.
Es barato y cosa fina.
Ves a dalt, posatho, vina;
quant jo't mani obeheix y calla,
jo, aqui al pati'm quedaré
y mentrestant pensaré
com tinch de dar la batalla.
CASSIL. ¡Ay! Déu vos dongui l'acert
que us caldrà en aquest instant. *(Se'n va.)*

ESCENA XI

TOFOL *y* PIULA

PIULA. ¡Hola! ¿Esteu tot sol, marxant?
TOFOL. Veniu. (Així'l temps no's pert.)
PIULA. Donchs si, 'l programa no enganya.
y crech que se n'han vist pochs.
TOFOL ¿Voleu fé'l castell de fochs
millor que s'ha fet a Espanya?
PIULA. Si.
TOFOL. Donchs, deseu desseguida
lo programa y escolteu.
PIULA. ¡Lo millor castell!... Digueu.
TOFOL. Jo tinch ja la trama urdida
sobres allò que sabeu.
de ajudà' a la Cassildeta
a que siga marqueseta,
y, ja que 'l plan coneixèu
y m' hi podeu ajudar,
¿Volèu serhi?
PIULA. ¿Perquè no?
TOFOL. Però ab una condició.

PIULA. ¿Què?
TOFOL. Que no heu de replicar
per disbarat que trobeu
lo que jo us mani; m' obehiu.
PIULA. Home, això quan ans ja's diu...
TOFOL. Corrent, donchs, vos esperèu
a detràs d' aquesta porta
y, si us crido, aqui al instant.
PIULA No mes ara estich pensant...
TOFOL. ¿Què?
PIULA Rè; aquella piula forta
que en Nàsi avuy m' ha fet fer
que la tinch de disparar
al punt de sè al mitj dinar.
TOFOL. ¡Mitj dinar! ¡Perquè potser!
PIULA. Perque, aixís que petarà,
la gent, està clà, espantada,
no tasta una caixalada
y tot es ganancia.
TOFOL. ¡Ah!
PIULA ¡Oh! ¡Y donchs que us penséu, en Nàsi
No 'n tè de llana al clatell!
TOFOL. No, no; ja veig que jo y ell...

ESCENA XII

Los mateixos y PERET.

PERET. Marxant.
TOFOL. (¡Ah! 'L que vol que 'l casi)
PERET. ¿Estaréu per mí?
TOFOL Al moment.
Vaja, donchs; ja ho sobéu tot.
PIULA. Me n' hi vaig sens dir ni un mot *(Sé'n và)*
PERET. ¿Què heu pensat del mèu intent?
TOFOL. Que ja ho tinch tot arreglat. *(Pasa'l Tonet)*
Mira, tú...
TONET. Diguèu.
TOFOL. Demana
que m'enganxin la tartana
y qu'estigui a punt aviat.
TONET. Està molt bé.
TOFOL. ¿Ho has entès?
La tartaneta
TONET. ¡Oh! ¡Ja, ja! *(Sé'n và)*
TOFOL. Al demés, si, això ja està

a punt que no hi falta rès.
Vostè està ben dicidit
a ser l'espòs de la noya.
PERET. Si.
QUARE. Marxant.
TOFOL Vé la tramoya,
fiquis allà tot seguit,
y si'l crido, surti.
PRRET. Avant.
(Se'n va per l'esquerra.)

ESCENA XIII

TOFOL *y* CUARETA

QUARE. Déu vos guart.
TOFOL. ¡Hola! (En Quareta.)
QUARE. ¿Y donchs, què hi ha?
TOFOL. (Aquest farceta
vé just a punt pe'l méu plan.)
QUARE. ¿Heu vist a la noya?
TOFOL. Si.
QUARE. ¿Y no hi possa obstàcle?
TOFOL. No.
QUARE. ¿L'aveu convensuda?
TOFOL. Jo.
QUARE. ¿Ahont puch vèurerla?
TOFOL. Aquí
¿M'ha dit qu'està preparada
la capella?
QUARE. Tot està.
TOFOL. ¿Qui s'hi espera?
QUARE. Un Capellà,
TOFOL. ¿Que ja té l'ordre donada?
QUARE. Com que's lo senyor marquès
amich del Bisbe...
TOFOL. Bé sí...
¿Y'l Marquès ara es allí?
QUARE. No té de serhi per rès
Com que dista la capella
com mitj'hora del castell,
en senthi ella vaig per ell
y allí's troven ell y ella.
TOFOL. Perfectament; ja està entès.
QUARE. ¿Es dir que's fa la tramoya?
TOFOL. D'aquí mitj'hora la noya

es l'esposa del marquès.
(Prevenim primé'l perill
de que aquest, com criat del pare
no conegui al fill.) Per ara
vostè,'l qne fa, es molt sensill.
¿Còm ha vingut del castell?

QUARE. Ab un matxo.
TOFOL. Donchs, avant.
Se'n và ab lo màtxo al instant
a avisà'al Marquès; ab ell
baixan junts a la capella,
y allí, ja farà una estona
qu'hi hauré dut a la minyona
ab la tartaneta d'ella.
QUARE. ¿Y ara aquestas arrancadas?...
TOFOL. Donguí; las hi daré jo.
QUARE. Per no perdrer temps.
TOFOL. Per xò,
QUARE. Vaig.
TOFOL. Las horas son contadas.
QUARE. ¡Quin regalo!
TOFOL. Si dieu rès
o esguerrèu la cosa, palo.
QUARE. ¡Quin regalo! ¡Quin regalo
que'm farà'l senyor Marquès!

ESCENA XIV

TOFOL, IGNACI, SARGENT, D. PAU *y* PASSATGERS *ab maletas y farsells que's procura que sian tipos com Capellans, Santi de guixis. Traginers, firaires, Monjas, etc.*

IGNASI. Vaja: ja podeu entrar.
TOFOL. (Vaja: a fer la suma entera
del que falta a la panera,
y, després, a comensar.)
(Treu un tinter de canya y se posa a escriure mentres entren 'ls passatgers.)
IGNASI. Ja veig quants son, ja hi cabràn.
Vostè, allà. *(Al santi de guixi.)*
SANT. Trebién. *(Se'n và.)*
IGNASI. *(A un firaire.)* Tú, allí. *(Ell s'en và.)*
Vos, mireu, entreu per qui.
Vosaltres, aneu passant..
vosaltres, al menjador

y vosaltres... *(Entran Sargent y D. Pau.)*

SARG. Al momento
un cuarto para el sargento,

D. PAU. ¿N'hi haurà per un cassador?

SARG. ¡Voto a mil demònios!

IGNASI. ¡Hola!
¡Lo sargento Villamil!

SARG. Dejo entre tanto el fusil. *(Ho fa.)*

D. PAU. Nasi, no estich per tavola.
Deixo'l sarró y la escopeta.

IGNASI. Just; y'l Ton vindrà al instant
y'ls anirà colocant.
Seyèu.

(Los altres s'assentan. Sargent y Pau baixan a posarse un a cada costat d'Ignasi.)

D. PAU. ¿Y la Cassildeta?

SARG. ¿Y la pubilla, patron?

IGNASI. Per ara, gracias a Déu,
bona, sempre al servey séu,
y més trempada que'l mon.

D. PAU. Venint, ho deya al sargento:
de debò creyeu qu'es noya
qu'a mi'm té fet un baboya.

SARG. Lo mismo digo y no miento.
Quien se atreviera a intentar
nada contra ella!...

D. PAU. Igual dich.
Si jo fós solté y fós rich
vos la feya demanar.
¿Y, què tal l'hostal?

SARG. Esto iba
a decir. ¿Và bien?

IGNASI. ¡Uf!

D. PAU. ¿Si?

SARG. Claro; con una hija así...

D. PAU. Just; com qu'ella es tan activa...

IGNASI. Grans mercès.

SARG. ¡Bien, hombre, bien!
Mil enhoras buenas

ESCENA XV

Los mateixos y TONET.

TONET. ¿Nasi?

IGNASI. ¡Ah! ¿Ets tu, Ton?

TONET. Mireu que quasi
serem avuy prop de cent.
IGNASI. No hi fà rès... per tots n'hi haurà.
Mira; vés ab tots a dalt,
y, mentres tinguèm hostal,
y vegis puesto...
TONET. Oh! ja, ja.
(S'en va seguit de Sargent y D. Pau.)

ESCENA XVI

IGNASI y TOFOL.

IGNASI. Molt bé; ja està tot; per ara
podem descansà un instant,
y, ja qu'aquí hi ha'l marxant,
pensèm també en que só pare,
y fem veure que du pressa
lo de la noya, perquè
aquest com qui no diu rè,
fassi anà al altre depressa.
TOFOL. Bé; cent duros a la vora;
(Desa tinté y paper.)
Per vigilia ja'n tinch prou.
IGNASI. ¡Uy! Tinch un cap com un bou.
Gracia a Déu que tots sou fora
Vos he dit que os parlaría
y es que m'heu de fé un favor.
TOFOL. Justament estich d'humor.
IGNASI. ¿Sí?
TOFOL. Sí: perque jo volía
si no temés se indiscret
demanausen un a vos.
IGNASI. Donchs l'un a l'altre... tots dos...
Lo que's per mi ja està fet.
TOFOL. Digueu primer.
IGNASI. Molt senzill;
jo, marxant, tinch la pubilla
que, com sabeu, es ma filla,
y una filla no es un fill.
(Durant aquesta escena pasan criadas que portan estovallas, plats, coverts y tot lo de la taula que se suposa que paran a n'al cantó esquerra.)
Atenent a tot això
me vaig espavilà un xich,
vaig tractà ab un herèu rich

que's un pa d'Agnus de bò,
y demà passat son pare
vè a fè'ls capitols, si'l día
qu'ha de venir, se us podía
trovà a vos aquí com ara,
y'm volguesseu fè'l favor
d'arreglarme bè com cal
tot això matrimonial
que vos enteneu millor,
com que jo tinch gran confiansa
en vos, perque us tinch de fè,
ho pendría com mercè
de las de més alabansa.

TOFOL. No hi tinch cap inconvenient.
¿Pero aquest promès qu'heu dit
creyeu vos qu'es bon marit?

IGNASI. ¿Còm, bon marit? Escelent.

TOFOL. Pero... y ab tot y sé així,
sabeu si a n'ella l'enfada?

IGNASI. ¡Ah! No, a n'ella no li agrada;
pero ja m'agrada a mi.

TOFOL. Pero no us hi casèu vos.

IGNASI. Pero com jo cumpleix ara.
Jo'm vaig casà a gust del pare.
¡Ah! ¿Y donchs què? ¿Què us creyau, vos?

TOFOL. Mes si així ditxa no logra
y tè un marit per rès bò...

IGNASI. ¡Ah, fill meu! Be es pitjor jo
que li tindré de ser sogre.

TOFOL. Bè, veureu...

IGNASI. ¿Lo del favor?

TOFOL. Es molt senzill; jo he venut
com sabeu tot lo que he dut,
m'he posat de bon humor,
y haventhi aquí la pubilla
l'he convidada a pujar
a dalt la hermita a dinar;
ella, com a bona filla,
ha dit que ab festa major
y estant vos atrafegat
no vos vindría de grat,
pero també hi vè'l pintor
que hi puja a pendre una vista,
y he pensat que si jo us dich
que va ab mi, dantvos fatich
lo poguerla veure trista,
no tindreu inconvenient
en darli permís.

IGNASI. No, home,
ananthi ab vos y fent broma
y mentres tingueu present
que l'haveu de vigilar,
que's diverteixi.
TOFOL, ¿Sí?
IGNASI. Sí.
TOFOL. Donchs, gent de la ermita, aquí.
¡Pintor! ¡Piula!

ESCENA DARRERA

Los mateixos y PERET, PIULA, *y* CASSILDA *quan s'indica.*

PERET. ¿Què?
TOFOL. ¡A marxar!
¡Pubilleta!
IGNASI. ¿Piula, vos
vos en aneu? No sabeu
o potser no recordeu
lo qu'havem de fer tots dos?
PIULA. No; no ho oblido, teniu.
(Dantli un petit paquet.)
Quant se posin a dinar...
IGNASI. *(Tornantli'l paquet.)*
Ja dinan. ¿Qu'heu d'esperà?
¡Anèu vos y feuho; viu!
(Piula entra al hostal.)
TOFOL. *(A Nasi.)*
¿Què hi ha ab aquell? ¿Quina'n duhèu?
IGNASI. Espereu; ve'l cop de gracia.
Tot està en la diplomacia.
Ara, ara .. ara... ¡Escoltèu!

(Peta la piula, aixordadora. Surten los forasters xisclant y fugint atropelladament del hostal y anantsen per la porta del foro. Lo frare passa ab l'hàbit arremangat per corre més y senyantse precipitadament. Surt la Cassilda mudada y esglayada refugiantse entre son pare y'l marxant. Surt en Piula somrihent irònicament.)

IGNACI. *(Ab misteri al marxant.)*
Es la piula qu'ha petat,
y esglayats los forasters
fugen deixant los diners
y'l dinar que ni han tastat.
TOFOL. ¿Y diheu diplomacia a això?

Jo us posarè la manxiula.

IGNASI. ¡Còm!

TOFOL. Rès. Això ha estat la piula.
Ara, sentireu lo trò.

(Se'n va enduhentse a Peret y Cassilda y seguit de Piula, responent ab signos de suspensió a las preguntas que li fa ab gestos l'Ignasi, y fent mutis pe'l foro)

FI DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER

La mateixa decoració

ESCENA PRIMERA

TOFOL *y* IGNASI.

TOFOL. ¡Ah! ¡Amigo, amigo!
IGNASI. ¿Y donchs, home?
Cada ofici te sas gangas;
lo del hostoler té aquestas
y es precís aprofitarlas.
TOFOL. ¿Ja sabeu lo de l'hermita?
IGNASI. No n'he sentit dir paraula.
TOFOL. Veureu, doncas, que, a la cuenta,
hi ha perquí a la vora un pare
que's creu ser molt avispat
y's creu saberla molt llarga.
IGNASI. Ja entench, ¿y si molt convé
es més ruch qu'una sabata?
TOFOL. Bè ho es; la filla es molt jove,
y bona mossa, y molt maca,
y ell vol casarla ab un rích
que, a la cuenta, es un tros d'ascla.
IGNASI. Mal fet; això ab una filla
no déu jamay ferho un pare.
¿Deyan que la noya?...
TOFOL. Ella
d'un jove està enamorada,
y aquell vell. qu'era com vos
en quan a saberla llarga,

no veya com los dos joves
festejavan a sas barbas,
y ananthi ahir, a la cuenta,
un bon amich de la casa;
y, veyent que la pubilla
sería sacrificada,
avingut ab lo promès,
demanan permís al pare
per anà'a dinà'a la hermita,
ahont l'aplech se celebrava;
lo pare'l permís los dona...

IGNASI. ¡Burro!

TOFOL. ¡Oh! ¡Veurèu encara!
Les dona'l permís, ells súrten...
se'n vàn ab una tartana...

IGNASI. ¡Áh, ah, ah, ah! ¡Me'n alegro!

TOFOL. Li està bé ¿hoy?

IGNASI. ¡Per tros d'ase!
¡Ves lo permís! Prou podíau
venir a mí y demanàrmel.

TOFOL. ¡Oh, vos no l'haurieu dat!

IGNASI. ¡Qu'havía de dar, pampana!
Es lo que jo dich; las noyas
sempre al costat dc son pare,
a no ser que una persona
com vos, de tota confiansa,
o lo pintor ..

PERET. ¡Oh! Bé; es clar.
Sen gent aixís ja es un altre.
Donchs sí; com quí va a la hermita,
se'n và corrent la tartana
a un mas, qu'havía sigut
uu castell de l'antigalla,
aixís que a n'al mas arriban,
ja un capellà s'hi esperava;
aixís que'l vehuen, saludan,
los dos xicots s'adelantan,
se fà'l casament secret,
queda llest, y santas pasquas.

IGNASI. ¿Creureu que m'agradaría
coneixe a n'aquest pampana?

TOFOL. Ja'l conexereu.

IGNASI. ¿Pot ser?

TOFOL. Y pot ser qu'avuy sens falta.
Però no n'hi parleu mica,
perque ell es tan papanatas
que després que s'han casat,

no ha conegut rès encara,
y encara està papant moscas,
y manté'ls núvis a casa.

IGNASI. ¡Ah ah! ¿Què dièu? ¿De debò?
TOFOL. Lo que us he dit; tal com canta.
IGNASI. Re, re, donchs; fèumel coneixe.
TOFOL. Potsé avuy mateix, si'm vaga.
IGNASI. (Vaja que, per ser tant viu
tu has caigút ben bé a la trampa.) *(Se'n và)*

ESCENA II

TOFOL *y* CASSILDA.

CASSIL. ¿Marxant?
TOFOL. Oy, que te'm presentas
a punt de solfa.
CASSIL. ¡Pot ser!
TOFOL. Si, noya: Tenim de fer
moltas personas contentas,
y, com que ets una de tantas,
nos havèm de convenir.
CASSIL. ¡Ay, marxantò, quin patir!
TOFOL. ¿Y això ¿què hi ha? ¿Ja t'espantas?
CASSIL. ¡Veu aquí lo que n'hem tret!
Vos m'heu complert la promesa,
nos heu casat per sorpresa,
y ara lo fet ja està fet;
ara ell no vol dí a n'al pare
que'ns vàrem casar ahir,
y diu que primer morir,
y que, si tossuda encara
jo insisteixo en món intent,
diu que de mí's desfarà,
perque allavoras dirà
que no es vàli el casament.
TOFOL. ¡Pobre xicot! ¿Això ha dit?
CASSIL. Això.
TOFOL. Déixal dí... es casat
y es ben bé burro espatllat.
No't dongui pas cap neguit.
CASSIL. Me'n dona, perque jo sé
que un capellà us va casar
pero no entench com và anar.
TOFOL. Si, dona .. jo t'ho diré.

faig anar a deturar
a n'al vellot que venía,
ab una trapalleria
que ja ahí'm vaig inventar.
Vos duch a vosaltres dos
de seguida a n'al castell,
veig al capellà novell,
li dich que'l jove es l'espòs,
li dich que la nuvia ets tú,
y, mentres que'n Cuareta
marxava ab la tartaneta,
sens sospitar de ningú,
a dir al senyor Marquès
que ja podía vení,
ja habiau dat tots dos lo sí,
con si no hagués estat rès.

CASSIL. ¿Y en Peret sab tot això?

TOFOL. Ell no mes sab qu'es casat
y que jo li ennavegat.

CASSIL. Donchs, llavors, digueu que jo?...

TOFOL. ¿Què?

CASSIL. Que soch una marquesa.

TOFOL. Sense que t'hi falti rès.
Si'l nuvi es fill d'un Marquès...

CASSIL. Oh, Déu meu, quina sorpresa,
¡Oh! si: se'n dòna vergonya.
Me va enganyà, era un traidor.
Me va dir qu'era un pintor...

TOÈOL. Y't pintaba la cigonya.

CASSIL. ¡Oh! ¡No hi ha remey per mí!
Ell vergonya se'n darà,
fugirà, me deixarà... *(Plora.)*

TOFOL. No pas si tu'm creus a mí.
Segueixme tu punt per punt,
sense fer cap mes raresa,
y't juro que tu ets marquesa,
y rica y noble tot junt.

CASSIL. ¡Oh! Si això sigéus vritat...

TOFOL. T'ho juro, creume a n'a mi.

CASSIL. Digueu.

TOFOL. No't moguis d'aquí.
Jo tinch ja'l plan preparat,
y tú no tens de fer mes
sino que, si ell te venía
dihent que's mor de gelosía,
perque gelòs se qu'ho es,
li contestas que, al hostal,
tu has de creure a n'al teu pare,

qu'has de fé a tots bona cara,
tan si li sab bé com mal,
y que, si no vol això,
com crech qu'ell ja t'haura dit,
digui a tots qu'es ton marit
y s'acaba la funció.

CASSIL. No tingueu pó; així ho faré.

TOFOL. ¡Ah! Y si algú't tirés floretas
ó't diguès cuatre amoretas...

CASSIL. ¿Ho tinch d'admetre?

TOFOL. També
L'home quan està gelós
se cega y se desatenta.
Probèm, si aixís no reventa
vindrà'l meu medi enginyós.

CASSIL. ¡Oh, si'm deu semblant sorpresa!

TOFOL. Sols duptarne es un insult.
Vaig a du a dins lo bagul
de la senyora marquesa.
(Pren lo bagul, saluda comicament y se'n va.)

ESCENA III

CASSILDA *y aviat* PIULA

CASSIL. ¡Ay, bò d'home! 'M dona un cor
cada vegada que'l sento,
que... no ho sé... fins m'acontento
y crech qu'es certa ma sort.
¡Ser marquesa! Capdellèm
mentrestant aquesta troca.

(La posa en una cadira, y assentantse ella a un'altre, comensa a capdellar.)

¡Ser marquesa!... Y si no'm toca
tanta sort y ara'ns errèm? *(Apareix Piula.)*

PIULA. Déu te guart, Cassilda.

CASSIL. ¡Hola!
¿Sóu vos, polvorista?

PIULA. Sí
Hem vingut un rato aquí...

CASSIL. Ja; a fé un xiquet de tavola.

PIULA. No ho cregas; a dirte clar
lo que m'he callat fins ara.

CASSIL. ¿Vos, callar? ¡Ja es cosa rara!

PIULA. Donchs no te'n téns d'estranyar.
Ja'n pot sé al mon de xarrayre

un home, que, si es vritat
qu'està ben enamorat,
aixís qu'ell se sent lo flayre
de tenir la noya aprop,
ja'l veuràs parat y fret.
L'amor fa'l mateix qu'un cuhet:
mullat, no crema ni un cop.

CASSIL. ¿Y vos sou un cuhet mullat?

PIULA. ¿Que si ho soch dius, Cassildeta?
Soch un cuet que ja no peta,
perque tú ja l'has ruxat.
Vaja, res... T'ho vaig a dir.

CASSIL. ¡Ah! ¿'M voleu parlar d'amor?
Veureu donchs; feu lo favor.
Capdellarè, y puch sentir,
y aixís mentres parlareu,
treballaré, com me toca.

PIULA. Rè; vaja donchs; dom la troca.

ESCENA IV

Los mateixos y PERET

PERET. Feu lo favor. *(Prenentla ell.)*

PIULA. ¿Què voleu?

PERET. La troca la aguanto jo.

CASSIL. Bé; no hi fa rès; tot es hu;
ell ja no ho dirà a ningú.
Espliquevos.

PIULA. Donchs lo bò
de lo qu'aquí està passant,
es que só viudo de poch;
fèyam un castell de foch
per calarlo per San Joan.
La dona estava assentada
al costat de feix de cuhets;
sentím tot plegat uns pets
que van semblà'una tronada,
y, en'vent tot això passat,
vam buscar per tot la dòna.

CASSIL. ¡Si que la vau fer ben bona!

PIULA. Tota s'havía arbolat.
Sols ne vam trovà'l didal,
las arrecadas, y cendra;
lo demés, com pots compendre,
se'n và anar tot cap a dalt

CASSIL. Si; per forsa ha de sé'al cel,
¿Vejam?. (*Arreglant la troca*)
PERET. ¿Què?
CASSIL. Que's pert lo fil.
PIULA. Ja sabs donchs per quín estil
es molt natural l'anhel
de casarme altra vegada.
Ets guapeta y rodanxona;
vesteixes bastant bufona;
conech que ets molt endressada.
PERET. ¿Voleu fè'l favor, si us plau,
de no amohinarnos?
PIULA. ¿Perquè?
¿Què n'heu de fer?
PERET. ¡Jo!... No... rè.
CASSIL. ¡Cuidado, home!
PERET. ¿Què?
CASSIL. Que't cau
la troca, y, si s'embolica.
després tindrèm un gabell.
PERET. Donchs, cuyta. ¡Ditxós capdell!
CASSIL. Ja no més falta una mica.
PIULA. Donchs si;'t veig molt endressada;
m'agrada'l teu caminar,
lo teu modo de parlar,
la teva gracia salada...
PERET. ¡Que'n teníu poca de solta!
PIULA. Minyó; ja'm vas empipant.
PERET. ¡Y home, si aneu desbarràn!
¿No ho heu dit ja un altre volta?
qu'es guapeta y qu'es graciosa,
¿perquè ho heu de torna'a di?
PIULA. Perque vull dirho.
PERET. ¿Si!
PIULA. Si.
Es bufona, y es xamosa,
y es maca, y es aixerida,
y es endressada.
PERET. ¡Oh!
CASSIL. (¡Ah!
vejàm si ara cantarà!)
PIULA. Y vull dir tota la vida
que té boca petonera,
y un llabiet com un pinyó,
y un cosset lo més bufó,
y una gracia sandunguera.
Y ara'm vull agenollà
y dirli, perque es vritat,

que n'estich enamorat,
y ja ho he fet ¿Què? ¿Què hi ha?

PERET. ¡Oh! Surtíu. (*Dexant la troca*)

CASSIL. ¿Y ara? ¿què fas?
¡Si que la hem ben arreglada!
Tota la troca embullada.

PERET. Tu la desembullaràs
mentres jo mato aquest vil.

PIULA. Però bé... ¿quí es aquest?
¿Perquè crida, y ab quín dret
se quexa per'quest estil?

CASSIL. Això es lo que estranyo jo,
¿ab quín dret? ¡Vejàm!

PERET. ¡Infame!
¡Jo no tinch dret!

PIULA. Quí reclama
té de di: es per xò y això.

CASSIL. (¿Vols que jo ho digui?)

PERET. (¡No!)

CASSIL. (¿Veus?
Llavors pren la part que't toca
y...)

PERET. (Tens rahò.)

CASSIL. Aguanta la troca.

PIULA. ¡Vaja! He quedat fentme creus.
¡Privarme a mi de que diga
a una noya que m'agrada!
Donchs ja la tenim armada,
Desd'avuy, siga allà hont siga
que la vegí davant vos.
no mes diré que floretas
y caricias y amoretas,
sols per posàus neguitós,
y ara veuré al hostaler
y ara parlaré ab son pare,
y, si'm diu que si, desd'ara,
perque ab dret ho podré fer...

ESCENA V

Los mateixos, SARGENT *y* D. PAU *que apareixen dalt de la galería*

SARG. Señor polvorista.

PIULA. ¡Bhà!

SARG. ¿Qué son esos gritos?

PIULA. Nada:
que ja la tením armada.
D. PAU. ¿Què os passa, Piula?
PIULA. ¿Què hi ha?
D. PAU. ¿Què són aquets grits?
PIULA. ¡Friolera!
Qu'aquí no feya un instant
m'estava jo requebrant
a aquesta noya, pitera...
PERET. (¡Oh!) (*Impacient.*)
CASSIL. (Calla; aguanta la troca.)
PIULA. Quan aquet jove imprudeut
me crida qu'ell no hi consent,
y hem vol posar punt en boca,
sense tenirhi cap dret.
SARG. Y comprendo bien su intento;
tampoco yo lo consiento,
PERET. (¡Bò! Ara'ns hi surt aquest.)
PIULA. ¿Còm s'entén? ¿vostè s'hi oposa?
SARG. ¿Quien lo duda? Su palmito
me enamoró, y ya no admito,
dirigidas a la hermosa,
bromas de nadie.
D. PAU. Y dich més;
a mi també la minyona,
per aixerida y bufona,
m'ha enamorat tal com es...
PERET. (¡Bò! Ja van tres.)
D. PAU. Y el que miri
solsament aquest pamet,
o me li fassi l'ullet...
SARG. ¡Mil rayos me partan!...
D. PAU. ¡Tiri!
No'm fan por llamps ni canóns
y si a fer l'ós vol tornar,
jo, l'ós, també'l sé cassar.
SARG. ¡Insolente!
D. PAU. ¡Y pocas rahóns!
SARG. ¿Prefiere ella de los tres
a alguno?
CASSIL. (¿Li dich?) (*Ap. a Peret.*)
PERET. (¡No!)
CASSIL. No,
SARG. Pues, siendo así, empiezo yo.
Sigan ustedes después. (*S'adelanta.*)
Palomita: entre las mil
conquistas que sumo en lista,
tu eres la mejor conquista

del Sargento Villamil.
Mil amores he sentido,
y mil niñas me han amado,
y, de las mil, he logrado
las mil dichas que he tenido.
Pero mil veces te juro
que en ninguna como en tí,
mil rayos me partan! vi
un amor tan noble y puro.
Llevo ganadas mil villas,
me he encontrado en mil combates,
joven, hice mil dilates
y alcancé mil maravillas.
Así pues, niña gentil,
tú, mil veces más preciosa
que la que haya más hermosa
desde el Darro hasta el Genil,
si con mil pruebas de amor,
pasando por mil azares,
quieres matar mil pesares
y mil ayes de dolor,
deja que lloren cien mil
el ceño de su fortuna,
y sé tú las mil y una
del Sargento Villamil. (*Saluda*)

PERET. ¿Y tú a n'això, què hi contestas?
CASSIL (¿Què vols que hi contesti?) (*Amenasa*)
PRRET. (¡No!) (*Espantat*)
PIULA. Vaja; ara, toca al senyó.
D. PAU. Jo...
PIULA. Sí, plaga; quatre festas,
D. PAU. Donchs aviat està dit tot
Jo casso; tú, pubilleta,
sense sarró, ni escopeta,
ni gós, ni entendrehi un mot,
has vingut a fer succehi
lo que no'm puch ni esplicar;
jo he vingut aquí a cassar
y tu m'has cassat a mí.
Has cassat potsé un mussol,
o una sibeca, o un ós;
però es un ós carinyós,
que ballarà, perque't vol,
lo ball que t'agradi a tú,
y que, si ara'l sí li donas,
no veurà al mon més minyonas
ni més noyas, ni ningú,
ni més jochs, ni més sargata...

PIULA. Bé, prou; no estèm per cansóns
ni'ns trenqui las oraciónS.
Que digui ella ab quí es ingrata
y ab qui no ho es per estimar,
y si'ls atres no s'hi avenen,
ja saben lo dret que tenen:
o convenirhi, o matar.

SARG. Conteste pues la muchacha.

CASSIL. Jo contestaré en pochs mots.
A n'a mi m'agradan tots

PERET. ¿Es dir que tú?...

CASSIL. Dígali atxa.
Aixís es que, si vostès
diuen, com crech qu'es vritat,
que'ls tres s'han enamorat,
y que m'estiman tots tres,
poden anà a di a n'al pare
lo que'ls tres m'han dit aquí
y lo qu'ell me mani a mí
jo ho faré.

PIULA. Donchs anèm ara.

SARG. Adiós, salerosa.

D. PAU. Noya
fins a després. (*Tirantli un petó.*)

PERET. (¡Votaván!)
(¡Estich que... si no s'en van!) (*Impacient*)

D. PAU. Si acàs ja't porto la joya. (*L'ensenya l'anell que dú y se'n và com los altres*)

ESCENA VII

PERET CASSILDA *aviat* TOFOL.

PERET. Té, la madeixa, la troca
y el fil, y el capdell y tot. (*Massegantli ab rabia y tirantli als peus*)

CASSIL. ¡Y ara! ¡Què has fet, tavalot!

PERET. Lo qu'haig de fé,'l que'm pertoca.

TOFOL. ¿Què es aixó? ¿Què passa aquí?

PERET. Que ja estich desesperat.
Que després de ser tractat,
com vàrem tractar ahí,
qu'esent ella ma muller
y, essent jo lo seu espòs,
no'm té de posar gelós
ab las cosas que sol fer.
De desde que som casats,
igual que si fós soltera,

me mata y me desespera
donantme gelos fundats.

TOFOL. ¡Peret, per Deu!

CASSIL. ¡Y que's mori!
¿No ho veyeu que's un rarot?

TOFOL. ¡Bé, tu respèctel!

PERET. No pot
Ja ho veyeu; hi haurà un desori.

CASSIL. ¡Si que hi serà! *(Ja rompent enfadada)*

PERET. ¿Sentíu?

CASSIL. Sí.
Hi serà, perque cansada
de tanta de caramada,
me poso fora de mí.
¿Vejam? ¿En què li he faltat?
Jo sé que, sent sa muller,
rès de mal li tinch de fer,
y ho he complert, y es vritat.
Més, vos coneixeu al pare,
tením hostal y a n'aquí.
Que hi faré, pobre de mí,
si pasa'l qu'ell vos diu ara?
¿Que hi faré si'm fan l'ullet?
Que hi farè si, tot passant,
un s'esbrava pessigant,
o'm fà una broma un ximplet?
Donchs per acabar d'un cop;
o jo no soch ta muller,
y, en tal cas, rès tens de fer
del que vegis passà aprop,
o, si ho soch, cla y català,
digas sóm marit y molla
perque fugi aquesta colla
que'm vé a n'aquí a festejà:
y llavors, mirant tot'hora
com honrà y serví al teu nom,
content tu, content tothom,
y bona nit y bon' hora. *(Se'n va.)*

ESCENA VIII

TOFOL *y* PERET.

TOFOL. Noy, la pubilla ha parlat
com un breviari.

PERET. Ja ho sé.
Si en això ella diu molt bé...

¡Tot es lo ser jo apocat!
Ho haig de di a n'el pare, y ell
sabent que son fill, qu'es noble,
se casa ab una del poble...

TOFOL. Jâ li he dit qu'aquest tropell
no l'ha de temer; son pare
arriba aviat al hostal.

PERET. ¡De debò!

TOFOL. Ara'l Tou a dalt
n'ha dut recado; ve ara,

ESCENA IX

Los mateixos IGNASI. (*Que apareix al fons.*)

IGNASI. ¡Marxant! (*Ab alegría desde la porta.*)

TOFOL. ¿Què hi ha?

IGNASI. 'L senyor Marquès.

PERET. (¡Oh! ¡'L pare!)

TOFOL. Si, surti a fora;
més no's moga de la vora.

PERET. Està molt bé. (*Se'n va*)

TOFOL. O no puch rès
o avuy pescarem peix gros.

ESCENA X

Los mateixos MARQÈS *y* QUARETA.
4 Lacayos al fons.

MAR. Que Deu hi sía. (*A la porta, saludant*)

IGNASI. ¡Oh! ¡Aquí
lo senyor marquès!

MAR. ¿Veus? Si.
¿Veus com he vingut, talòs?
Que dugan això'ls criats
a la cambra destinada.
(*Quareta fa senya als Lacayos y se'n van ab tot.*)

IGNASI. Ja la trovarà regada,
ab colonia, y, pels costats
hi ha espigol y romaní
perque fassi un xich d'olor.

MAR. Bé, molt bé; tant de millor.
¿Veus? si tothom fos així...

IGNASI. Podrèm anà'ab sa mercè

a sa cambra.

MAR. No; no encara;
la fresqueta que corra ara
y el cel, qu'està tan serè,
me convenen

IGNASI. Mes fosqueja.

MAR. No hi vol dir rès: seuré aquí
sota la parra.. ¡Ah! Així,
y tu pots fer que s'hi veija.

IGNASI. ¡Oh! això si que'm costa poch.
¡Ton! Justament ara passa.

ESCENA XI

Les mateixos y TONET.

IGNASI. ¡Ton!

TONET. ¿Què?

IGNASI. ¡Vés si tendràs trassa!
Encén lo fanal d'un broch.

MAR. ¡Com d'un broch! De tots.
De tots.
¿Ho tens entès?

TONET. ¡Oh! Ja, ja.

IGNASI. Vejàm si't recordarà.

TONET. Vaig

MAR, ¿Veus que son pallangots?
No fan los mossos, no fan;
creume a mi, a hosta minyonas;
son més atents, més personas...

IGNASI. Bé; y per sopar ¿què pendràn?

MAR. ¿Tens ous del día?

IGNASI. De nit.
La gallina'ls ha post ara,
y ja es fa fosch

MAR. Donchs, encara
que saps que ja t'ho tinch dit.
Quatre bledas sufregidas,
una sopa de frigola,
vés si's trova una escarola
d'aquellas tan aixeridas,
y, ara, per acompanyar,
quatre olivas, una llebra,
duas perdius ..

QUARE. ¡Oh! ¿Y la febra,
mi senyor?

MAR. Deixau estar.
Si anés detràs del ofech,

y las febras, y lo poagre,
ja m'hauría mort de magre...
IGNASI. ¡Té rahó; això si que ho crech! (*Rihent*)
MAR. Vaja donchs; vés, ximple, vés...
que'ts mes tonto y mes peresà ..
IGNASI. ¡Je, je, je! ¡quina franquesa!
¡Que bò! ¡que natural qu'es! (*Se'n vá.*)

ESCENA XII

MARQUÉS, CUARETA y TONET *que està encenent los quatre brochs del fanal.*

MAR Pobre Ignasi! Es un tros d'ase:
pero es bò. Oy?
QUARE. Ay!
MAR. ¿Què tens?
QUARE. No ho sé; no estich prou catòlich.
MAR. Y això?
QUARE. Si es que sa mercè
no mana'l contrari,'m trovo
que ja la migranya'm vé
MAR. No sent mals que s'encomanin,
tenne tants com vulgas; vés.
QUARE. Pero .. anant a un altre cosa.
MAR. Digas.
QUARE. Que determinèm?
MAR. Has fet tu'l qu'hem quedat antes?
QUARE. No: pero ara ho podèm fer.
Noy! Oh noy! (*A Tonet.*)
MAR. Tú papallucas!
QUARE. Tu que'ls cuatre brochs encéns.
Vina
TONET. Diguí (*Ananthi ab llum y setrill.*)
MAR. Ey, ten cuidado!
QUARE. Sí; apartat un xich; aném
tots dos mudats, y'l llum d'oli
te malas burlas
TONET. Bé, y què?
QUARE. Mira; haurías d'anà a dintre,
mirar tot seguit si veus
a la Cassilda, y donarli
de part nostra aquest bitllet.
(*Se treu una carta y una moneda y li dona tot a Tonet.*)
TONET. Oh! Aixís si que voldré durli.
QUARE. Vaja donchs: duli corrents.
TONET. Teniu. (*Dantli'l llum de grasól.*)
QUARE. Y això?

TONET. Heu d'aguantarlo
perque com jo sé qu'ella es
al quarto del polvorista,
qu'es ple de sofra y de cuhets,
tenim manat per l'Ignasi
que, portant llum, no hi entrèm.
QUARE. Vaja ves, que ja l'aguanto (*el penja a la parra*
MAR. A la pubilla.
TONÉT. S'entén. (*Se'n va.*)

ESCENA XIII

MARQUÈS, QUARETA, *y* TOFOL

TOFOL. ?Dona permís sa excelencia?
MAR. Hola! 'L marxant. Veniu bé!
Digueume donchs, ¿que va esser
lo qu'ahir passà al castell?
TOFOL. Li dirè en quatre paraulas.
MAR. Per xò hem vingut.
TOFOL. Donchs tot es
que, desprès de quedà entesos
ab lo senyor, qu'aqui veu,
vaig fe guarnir la tartana,
vaig parlà a n'ella corrents,
va dir que si, vam pujarhi,
y vam arribà al castell;
En senthi, vostè tardava .
MAR. Calla, home, si encara ho veig!
Uns que venen y'm deturan,
y aixís vam perdrer lo temps
TOFOL. Siga com vulga: allavoras
l'esperavam. quan jo veig
que la nuvia's penedía:
—Vagi,—al senyor dich—corrents.
Corri a buscà a n'al seu amo
mentrès qu'aquí l'esperèm.—
Nosaltres allí'ns quedavam
tots esperantlo a vostè,
quan, de repenta, la nuvia
romp en un plor tan etern
y comensa a dir que a casa
se'n vol tornà, ab tals extrems,
que no hem tingut altres tornas
y aquí havem vingut, corrents,
capellà, jo, testimonis,
y tartana y tartaner,
esperant lo que's faría

MAR. Tú diràs qu'havem de fer.
TOFOL. Jo, perque ella's determini
tinch ja el plan apunt y llest;
Donchs se'n van a dins y sopan,
s'amagan ahont jo'ls diré,
y desprès, si, ab lo que vegi,
vol la noya en casament,
cregui cert que serà seva.

ESCENA XIV

Los ma̧eixos y IGNASI.

IGNASI. Quant gusti'l senyor Marquès...
MAR. ¿Còm?
IGNASI Que té l'ensiàm a taula.
MAR. ¿Y tinch ja apunt per després
la meva cambra?
IGNASI. Guarnida.
y ab cobrellit de rovell.
QUARE. ¿Sab ja que dorm ab xinxeta?
IGNASI. Tindrà xínxeta també,
MAR. ¿No hi trovaré pas trenyinas
com l'altra volta?
IGNASI. No ho crech;
més si a sa mercè li agradan,
n'hi faré posà'al moment.
TOTS. ¡Eh, eh!. .
MAR. ¡Ignaci!
IGNASI. ¿De què riuhen?
MAR. ¡Sempre seràs neci!

ESCENA XV

TOFOL *y* IGNASI.

IGNASI. Eh, eh!
TOFOL. Ignasi.
IGNASI. ¿Què hi ha?
TOFOL. (Alarmemlo
Per seguí'en tot lo plan fet.)
Escolteu. ¿Vos complauría
salvaros d'un gran tropell?
IGNASI. ¡Marxant, Tofol! ¿Què dieu ara?
TOFOL. Vos puch dir no més que sé
qu'aquesta nit, al punt y hora
qu'aquí tots retirarèm,

ha de vení un a robarvos.

IGNASI. ¡Y ara!

TOFOL. ¡Psit!

IGNACI. Però...

TOFOL. ¡Calleu!
L'objecte aquí es agafarlo,
y, si ell nos sent, ja està llest.
Val mes qu'ara, desseguida,
aneu corrents vos mateix,
y porteu aquí l'alcalde
y gent armada, al moment.

IGNASI. ¡Què dieu, home! ¿A casa lladres?

TOFOL. Ja veureu com es; correu.

IGNASI. (Psi... Quan ell creu que m'enganya
es quan jo ja pesco 'l peix.)

TOFOL. ¿Que no hi aneu?

IGNASI. ¡Desseguida!

ESCENA XVI

TOFOL *y* PIULA.

PIULA. Marxant...

TOFOL. ¡Hola! ?Com anèm?

PIULA. Qu'hem ja cumplert vostras ordras.

TOFOL. ¿Y què tal? ¿L'haveu encès?

PIULA. ¡Oh! Està gelós de manera
que s'arbola com un cuhet.
¿L'heu demanada a son pare?

PIULA. Si; y també ho ha sabut ell,
y ara es passeja arbolantse
que sembla un polvorí encès.

TOFOL. Bé; ¿la gent ja està avisada?

PIULA. Ja està tothóm.

TOFOL. Ab llum ¿eh?

PIULA. Tots treuràn llum.

TOFOL. Donchs depresa.
Vos sigueu també amatent,
y, si la sort nos ajuda,
avuy deixem això llest.

PIULA. Però mireu que si's logra,
lo qu'hem dit, m'haveu promès...

TOFOL. Si l'any que vé's fa aquí festa,
fareu las rodas y cuhets,
y un castell de fochs y piulas
que no s'han fet ni pe'l rey

PIULA. Donchs ja hem parlat prou, a ferho.

ESCENA XVII

TOFOL *y* CASSILDA

CASSIL. Marxant *(Parlant ab misteri.)*
TOFOL. Hola! Ets tú, minyona?
CASSIL. Sí; han sopat los calessers,
y, com que, de tantas festas,
se trovan ab cansament,
tothom retira.
TOFOL. Donchs, ara,
fes tú com qui fa'l mateix,
y, en lloch d'axò, previnguda,
per lo qu'hem parlat ab temps,
vesteixte bé d'aquell modo.
CASSIL. No tinguèu pó; axí ho faré. *(Se'n và.)*

ESCENA XVIII

TOFOL, IGNASI, BATLLE *y Gent.*

IGNASI. Marxant
TOFOL. Hola! ¿Duheu lo batlle?
IGNASI. Aquí ve ab aquesta gent.
TOFOL. Ben vinguts donchs, y amagueulos
al detràs del carro aquell.
(Los homes se'n van.)
IGNASI. Ja hi son.
TOFOL. Ara a cridà al Toni.
y fingim que retirèm.
IGNASI. Toni!

ESCENA XIX

Los mateixos y TONET *ab llum.*

TONET. ¿Qu'hi ha?
IGNASI. Apaga'l fanal.
TONET. Oh! Ja, ja.
IGNASI. Oh! Ja, ja! Y donchs,
en lloch d'axò que respons,
¿perquè no ho feyas, tabal?
TONET. Perque daba als calessers
màrfegas per questa nit.
(Ja està apagat lo fanal.)

IGNASI. Bé; donchs ara tots al llit.
(Tonet se'n va ab la llum y queda enterament fosch)
Y vos, que sou dels darrers?
TOFOL. La rata ha vist la ratera
parada y se va acostant.
IGNASI. Pero...
TOFOL. Calleu un instant *(S'amagan los dos)*

ESCENA XX

Los mateixos y PERET, MARQUÉS, QUARETA y TOFOL.

PERET. Qui s'espera es desespera. *(Ab cautela)*
MAR. (Y voleu dir vos que...)
TOFOL. (Sí.
y ara aviat hi pot pujar;
pero avans hem d'observar
que no hi hagués ningú aquí.
Esperi.)
(Los dos a l'un cantó y desprès Peret en l'altre.)
PERET. Ves qui diría
que, sent com só'l seu marit,
ja ara es la segona nit
que, perque'l parlà ens perdría,
tinch de veure a ma muller,
escalantli la finestra,
y havent de se astut y destra.
Quant pot la por y què fa fé!
De repent s'ilamina la finestra veyentse a traves de la cortina la sombra de la Cassilda vestintse.)
La llum! Ah! Busquèm la escala
y mirem si's pot pujar.
(Se'n va a buscar la escala y s'apoya a la finestra mentrestant apareixen dalt de la galeria lo civil y D. Pau.)

ESCENA XXI

Dits VILLAMIL y D. PAU.

SARG. Calle usté, va ya a escalar.
D. PAU. Ja ho veig; no hi ha dupte.
PERET. Ala.
(Mira si algú el veu per comensar a pujar.)
MAR. ¿Es dir qu'ella ha dit que sí?
Hi ha la escala y ja l'espera.
MAR. Donchs sent d'aquesta manera.
pujo. *(Se'n hi và, Tofol lo detè.)*
TOFOL. Calli, que a n'allí
no veig jo un bulto pujant!
MAR. Sí...

TOFOL. Y se para a cada punt!
MAR. Oh! Y no para! Y puja amunt!
Lladres!
SARG. Donde?

(*Tothom surt ab llum, llumaneres, fanal, llum de cuina, candeleros, etc. mentres lo coet s'ha calat ha corregut y ara la escena està iluminada per un foch de bengala vermell.*)

TONET. Ahont es?
IGNASI. Bergant!
PERET. Ah!'L meu pare. (*Dalt la escala.*)
MAR. 'L meu fill!

(*S'obra la finestra y apareix Cassilda de marquesa.*)

IGNASI. Vostè'm pujava a robar.
CASSIL. Oh! Y per xo voldràs passar?
PERET. No, no vuy passar per xò. (*Baxa de la escala*)
ni vull, fent pensà altre cosa
deshonrà a una noya honrada;
sàpigau d'una vegada;
pare, ella es la meva esposa
MAR. ¿Casat tu? Quina jugada!
Donchs jo't desheredaré.
TOFOL. Cà ha de fer!
MAR. ¿Que no ho faré!
TOFOL. No ho farà perque guardada
tinch la carta que a la noya
vostè ha escrit quan ha vingut
y això, si vol ser tossut,
es per mi la millor joya;
MAR. Oh! No, per l'amor de Deu!
TOFOL. Donchs, donga'l permís
MAR. Donat.
(Així com així es casat
y ja'l patrimoni es seu
perque es de part de sa mare.)
TOFOL. (Aprofiteu la ocasiò.)

(*A Cassilda que ja ha baixat vestida de senyora, Peret l'agafa de la ma y van a dir al Marqués.*)

PERET Pare, ens vol donà'l perdó?
MAR. ¿Qui no perdona sent pare?
Ho has sentit, Quareta?
QUARE. Sí.
MAR. ¿Y què hi dius?
QUARE. Que mi senyor
sabrà bé'l que li es millor.
TOFOL. Que millor si té aquest fi.
Digan donchs d'aquí endevant
si son goig y ditxa dura
que'ls han donat la ventura
las cavorias del marxant.

TELÓ

LA ESCENA CATALANA

65 OBRES PUBLICADES

Lo Contramestre, drama, 3 actes. *Pitarra* 8 rals
Les Eures del mas, drama, 3 actes de *Serafí Pitarra.* 8
Les joyes de la Roser, drama, 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
Lo ferrer de tall, drama, 3 actes de *Pitarra* 8
Los Segadors, drama, 3 actes de *Pitarra.* 8
Amor telefonich, comedia, 1 acte, *Aulés.* 4
Les claus de Girona, drama, 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
El Drac, drama, un acte de *J. Pous Pagés.* 4
Lo monjo negre, drama 3 actes de *Pitarra.* 8
Permetiu! Sainet llrich, un acte, rranjament de *Lluís Puiggarí.* 4
Dilluns de sabater, sainet, un acte, de *R. Ramon Vidales.* 4
Sota terra, drama, 3 actes, de *Pitarra* 8
El casament per forsa, comedia, un acte de *Moliere*, traducció de *S Vilaregut.* 4
La nit de Reys, drama, 1 acte, *Vilaregut.* 4
La Rector de Vallfogona, drama, 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
La mà de mico, drama, en 3 quadros de *A Jacobs*, arranjament de *S. Vilaregut* 4
Historia de Cristofol Colom, monòlec comic ab ninots, de *Pau Parellada* 2
La Presentalla, comedia, 3 actes, de *Apel s Mestres.* 8
Un malalt, monòlec còmic, *A. Mestres* 1
Cafè y copa, comedia, 1 acte, de *Pitarra* 4
La Banda de bastardia, drama, 3 actes, de *Serafí Pitarra* 8
L'Ordinari Henschel, drama, 5 actes, de *Hauptmann*, traducció *A. Pi Sunyer* 8
El barbero de Sevilla, comedia, 4 actes, de *Boumarchaise*, traducicó *C. Capdevila* 8
Barateria, drama, 2 actes, *A de Lorde y Maisson Forestier*, traducció *Vilaregut.* 6
El viatje del senyor Pons, comedia, 4 actes, de *Labiche y Martin*; traducció de *S. Vilaregut.* 8
O rey o res, drama, 3 actes, de *Pitarra.* 8
La Rosa blanca, drama, 3 actes, *Pitarra.* 8
La familia Grill, comedia, un acte, de *L Escaler.* 4
Un bon home, monòlec cómic, de *Rusiñol* 2
L'Apotecari d'Olot, comedia, 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
La dèria de D. Pau, comedia, un acte, de *P Colomer Fors.* 4
De ferta major, comedia, un acte de *P. Colomer Fors.* 4
Les francesilles, comedia, 3 actes, de *Serafí Pitarra* 8
Vides parionès, drama, 1 acte, *Martí Giol* 4
L'amic Cirera, comedia un acte, *Escaler.* 4
Lo forn del Rey, drama, 3 actes de *Pitarra* 8 rals
Lès germanetes, comedia, 1 acte, *Burgas.* 4
La gloria a casa, comedia 1 acte *J. Ponsa.* 4
Un cop de teles, dialec, un acte, de *A. Ferrer y Codina.* 2
Un manresà del any vuit, drama, 3 actes, de *A Ferrer y Codina.* 8
Perdiu per garsa, comedia, un acte de *Albert Llanas.* 4
Comedia de comedias, comedia, un acte de *Martí Giol.* 4
Los pescadors de Sant Pol, sarsuela, dos actes, de *Serafí Pitarra.* 4
La sabateta al balcó, comedia, dos actes, de *Serafí Pitarra.* 6
La mà del home, monólec còmic, de *A. Vasallo*, arranjament de *J. Burgas.* 1
Lo dir de la gent, comedia 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
Els dos sargents francesos, drama, 3 actes arranjament de *Bonaplata Navarro* 8
¿Porten res de pago? Vaudeville, 3 actes de *Hennequin y Veber*, traducció de *Bonaplata Alentorn.* 8
El detective Scherlock Holmes, comedia melodramatica, 5 actes, de *Gilette De courselle*, traducció, de *S Vilaregut.* 8
El Lladre, drama, 3 actes, de *Bernstein*, traducció de *Millà* y *Sunyer.* 8
Estil Imperi, comedia, 1 acte, de *Burgas.* 4
La Creu de la Masia, drama, 3 actes, de *Pitarra* y *Lasarte.* 8
El Magistrat farsa, 4 actes, de *Pinero*, traducció de *A. R Maristany.* 8
Miqueta y sa mare, comedia, 3 actes, de *Caillavet* y *Robert des Flers*, traducció de *S. Vilaregut.* 8
Ceguera, idili dramàtic, 1 acte, *A Mestres.* 2
A cor distret, sagetes noves, comedia, 3 actes, de *Aveli Artís.* 8
L'Exministre, drama, 3 actes, de *Antoni Muntañola.* 8
Lo lliri d'aigua, drama, 3 actes de *Pitarra.* 8
Lo Trinch del or, comedia, 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
Lo collaret de perles, drama 3 actes, de *Serafí Pitarra.* 8
Los Pirineus, tragedia, 4 actes, de *Victor Balaguer.* 8
Les esposalles de la morta, tragedia, 3 quadros, de *Victor Balaguer* 4
El sí de les noies, comedia, 3 actes, de *Albert Llanas* 8
Lo Nuvi, drama, 3 actes, *J. Feliu Codina* 8
L'hostal de la farigola, comedia, 1 actes, de *Serafí Pitarra* 8